

Lutka u školi - stavovi učitelja o uporabi lutke u odgojno-obrazovnom procesu te o njezinim učincima na razvoj djece

---

Šturm, Teodora

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:422399>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-08**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Teodora Šturm

LUTKA U ŠKOLI – STAVOVI UČITELJA O UPORABI LUTKE U
ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU TE O NJEZINIM
UČINCIMA NA RAZVOJ DJECE

Diplomski rad

Zagreb, rujan, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

Teodora Šturm

LUTKA U ŠKOLI – STAVOVI UČITELJA O UPORABI LUTKE U
ODGOJNO-OBRAZOVNOM PROCESU TE O NJEZINIM
UČINCIMA NA RAZVOJ DJECE

Diplomski rad

Mentor rada:

doc. dr. sc. Marijana Županić Benić

Zagreb, rujan, 2022.

ZAHVALA

Zahvaljujem se svojoj mentorici doc. dr. sc. Marijani Županić Benić na uloženom vremenu te na svim stručnim savjetima koji su mi pomogli u izradi ovog diplomskog rada.

Hvala svim učiteljima razredne nastave koji su sudjelovali u ovom istraživanju. Neizmjenno cijenim njihov trud i vrijeme koje su izdvojili za ispunjavanje anketnog upitnika.

Na posljetku, veliko hvala mojoj obitelji i prijateljima na ljubavi, potpori i razumijevanju, i to ne samo tijekom izrade ovoga rada, već tijekom cijelog studiranja.

SAŽETAK

Lutkarstvo je umjetnost lutke i lutkara. Lutkar je taj koji oživljava lutku. Ona je od davnina prisutna u ljudskim životima i dio je tradicije gotovo svih naroda. Uključena je u mnoge životne sfere, a pogotovo u život djece. S obzirom na to da djeca odlično funkcioniraju s lutkama, poželjno ih je koristiti u odgojno-obrazovnom procesu. Korištenje lutke u primarnom obrazovanju pospješuje kvalitetu nastave, potiče stvaranje pozitivne atmosfere i osigurava bolju komunikaciju u razrednom odjelu. Isto tako, ima pozitivan učinak na emocionalni i socijalni razvoj učenika te na razvoj njihove kreativnosti i motorike. Kako bi učitelji razredne nastave bili spremni za ovakav način rada s učenicima, potrebna im je obučenost za izradu lutke i za njezinu primjenu u nastavnom procesu.

Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi primjenjuju li učitelji razredne nastave lutku u svom radu s djecom i kakvi su njihovi stavovi o utjecaju lutke na razvoj djece te na kvalitetu nastavnog procesa. Vrsta ovog istraživanja bilo je kvantitativno istraživanje i korištena je deskriptivna metoda. Istraživanje je provedeno na uzorku od 120 ispitanika. Ispitanici su bili učitelji razredne nastave, a instrument istraživanja bio je anketni upitnik.

Rezultati istraživanja pokazali su da većina ispitanika primjenjuje lutku u svom nastavnom radu. Isto tako, pokazali su da su učitelji svjesni da lutka potiče stvaranje dobre atmosfere u razredu te da utječe na bolju komunikaciju. Također, složili su se da je lutka vrijedno edukativno-didaktičko sredstvo te sredstvo s kojim se može potaknuti emocionalni i socijalni razvoj djece te razvoj kreativnosti i motorike. No važno je istaknuti kako su rezultati pokazali i da učitelji smatraju da lutka nije dovoljno zastupljena u primarnom obrazovanju te da je buduće učitelje potrebno bolje educirati o primjeni lutke u nastavnom radu. Iz svega navedenog, može se zaključiti kako je većina učitelja svjesna svih dobrobiti lutke, no i dalje se dovoljno ne upuštaju u korištenje iste jer su im potrebne bolje lutkarske kompetencije.

Ključne riječi: lutkarstvo, lutka, djeca, učitelj

SUMMARY

Puppetry is an art form focused on puppets and puppeteers. A puppeteer is the one who gives life to the puppet. This art form has been present in everyday lives of people in addition to being a part of the cultural tradition of almost all nations. It is involved in many areas of everyday life, especially for children. Being that children react very well to the puppets, it would be best to integrate them when educating young learners. The usage of a puppet in primary education enhances the quality of the classroom experience, helps create a positive atmosphere in the classroom and ensures a positive impact on social and emotional development of young learners by helping them develop their creativity and motor skills. In order for teachers to be ready for kind of work with young learners, they need to be acquainted with the process of making a puppet and to be trained in how they can be used in education.

The aim of this research is to determine if teachers use puppets when working with young learners and what are their thoughts on the impact that puppets can have on the development of children and the quality of the learning process. This type of research is quantitative and descriptive. The research was conducted by questioning 120 participants who were primary school teachers and the method used was a questionnaire.

The results show that most of the participants use puppets in the classroom. They also showed that the teachers are aware that puppets help in creating a positive atmosphere in the classroom and that they influence better communication. Additionally, they agreed that the puppet is a valuable educational and didactic tool which can influence social and emotional development, creative development and the development of motor skills. It is important to highlight that the results show that teachers find that the puppets are not represented as much as they should be in primary education and that the future generations of teachers need to be better educated in how they can use puppets in their classrooms. From all of the above, it can be concluded that most of the teachers are aware of the benefits of using puppets in the classroom, but they still do not use it as much as they could because they need to be more educated in how they can be used.

Keywords: puppetry, puppet, children, teacher

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. LUTKARSTVO	3
3. VRSTE LUTAKA	5
3.1. <i>Ginjol</i>	5
3.2. <i>Zijevalica</i>	7
3.3. <i>Lutke sjene</i>	8
3.4. <i>Javajka</i>	9
3.5. <i>Marioneta</i>	10
3.6. <i>Ostale vrste lutaka</i>	11
4. LUTKA U ŠKOLI	15
4.1. <i>Lutka u postizanju pozitivne atmosfere</i>	15
4.2. <i>Komunikacija pomoću lutaka</i>	16
4.3. <i>Lutka kao edukativno–didaktičko sredstvo</i>	18
4.4. <i>Lutka i učitelj</i>	19
5. LUTKA I DIJETE	21
5.1. <i>Lutka u poticanju emocionalnog razvoja</i>	21
5.2. <i>Lutka u poticanju socijalnog razvoja</i>	22
5.3. <i>Lutka u poticanju kreativnosti djeteta i njegovog motoričkog razvoja</i>	23
6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	25
6.1. <i>Cilj, problemi i hipoteze istraživanja</i>	25
6.2. <i>Instrument istraživanja</i>	26
6.3. <i>Postupak istraživanja</i>	27
6.4. <i>Uzorak ispitanika</i>	28
7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA	32
7.1. <i>Prikaz rezultata o važnosti korištenja lutke zbog pospješivanja kvalitete nastave</i>	32
7.2. <i>Prikaz rezultata o učestalosti korištenja lutke u nastavi</i>	34

<i>7.3. Prikaz rezultata o utjecaju lutke na atmosferu u odgojno-obrazovnom procesu .....</i>	<i>36</i>
<i>7.4. Prikaz rezultata o utjecaju lutke na poboljšanje komunikacije.....</i>	<i>39</i>
<i>7.5. Prikaz rezultata o primjeni lutke kao edukativno-didaktičkog sredstva .....</i>	<i>42</i>
<i>7.6. Prikaz rezultata o lutki kao sredstvu za poticanje emocionalnog i socijalnog razvoja.</i>	<i>51</i>
<i>7.7. Prikaz rezultata o lutki kao sredstvu za poticanje kreativnosti i motoričkog razvoja ...</i>	<i>54</i>
<i>7.8. Prikaz rezultata o općenitoj zastupljenosti lutke u razrednoj nastavi te o angažmanu i lutkarskim kompetencijama učitelja .....</i>	<i>56</i>
8. ZAKLJUČAK.....	62
9. LITERATURA	64
10. PRILOZI.....	70

1. UVOD

Lutka je od davnina prisutna u ljudskim životima te je i dan danas utkana u različite životne sfere. Ovaj predmet korišten je kao igračka, kao umjetničko djelo te kao rekvizit koji se primjenjuje na sceni. Poput samih ljudi, i lutka je evoluirala i poprimila odrednice suvremenog vremena (Vukonić-Žunić i Delaš, 2019). Bastašić (1990) ističe kako „lutka egzistira tek u odnosu s nekim drugim“ (str. 8). Lutkar, kao veliki umjetnik, oživljava lutku tako što ju pokreće, određuje joj karakter i poklanja svoj glas (Vukonić-Žunić i Delaš, 2019).

Kao i lutkar, i dijete oživljava svoju lutku (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Igra s lutkom utječe na vještinu usklađenog upravljanja mislima, pokretima i osjećajima. Djetetu to omogućuje da na skladan i uravnotežen način ispolji vlastitu osobnost (Pokrivka, 1985). Bastašić (1990) navodi kako djeca u igri s lutkama mogu koristiti bilo koji predmet zato što se kod djeteta značenje i namjena ne moraju podudarati. „Tako obična kliješta, tzv. papagajke, zaista mogu odglumiti papigu, a brojni svakodnevni predmeti u određenoj konstelaciji dobivaju groteskno značenje“ (Bastašić, 1990, str. 8).

S obzirom na to da djeca odlično rezoniraju s lutkom, ona ne treba biti korištena isključivo u kazalištu, već se može koristiti i u odgojno-obrazovnim ustanovama (Perica, 2019). Uporaba lutke u primarnom obrazovanju, čini nastavni proces poletnim i svježim (Korošec, 2004). Isto tako, omogućuje da pristupamo učenicima na jedan kreativan način (Ivon, 2010). Ovo zanimljivo sredstvo nastavu čini interesantnijom zbog izravne povezanosti s dječjim iskustvom, ali i zbog toga što spada u područje koje je djetetu blisko i privlačno (Debouny, 2004). Također, pomaže djeci da izađu iz prostora ugone, da razviju samopouzdanje i da u razredu prevladava poštovanje te kvalitetna i otvorena komunikacija. Isto tako, važno je napomenuti da se pri izradi lutaka razvijaju motoričke vještine te da se potiče i razvoj mašte koja je potrebna za oblikovanje lutaka. Dajući život lutki, učenici se potpuno prepuštaju doživljaju, razvijaju motoriku, pronalaze način da pobjede svoje strahove, uče se izražavati i kanalizirati ono što osjećaju. Zbog snage koju lutka posjeduje, u učenicima se pobuđuje visoka motivacija i pažnja koja omogućuje stvaranje pozitivne radne atmosfere (Korošec, 2004). „Rezultat korištenja lutaka može biti znatan doprinos humanijem i manje stresnom odgojno-obrazovnom sistemu u prvim godinama djetetove integracije u grupu/razred, gdje počinje njegov proces socijalizacije“ (Majaron, 2004, str. 85).

Cilj ovog rada je utvrditi primjenjuju li učitelji razredne nastave lutku u radu s djecom te kakvi su njihovi stavovi o utjecaju lutke na razvoj djece i na kvalitetu nastavnog procesa.

2. LUTKARSTVO

Umjetnost lutke i lutkara nazivamo lutkarstvo. Lutkarstvo uključuje oživljavanje određene figure, predmeta ili objekta koji može biti predstavljen na doslovan ili apstraktan način. Osoba koja provodi ovaj proces oživljavanja, odnosno animiranja naziva se lutkar (Županić Benić, 2019). „Umijeće animiranja zasniva se na razumijevanju da stvari i materija imaju energiju i unutrašnju dinamiku“ (Hamre, 2004, str. 9). Korošec (2004) navodi kako je lutka zapravo spona koja povezuje lutkara i publiku te kako je ključno da u tom procesu lutkar stavi svoj ego po strani kako bi se mogao u potpunosti usredotočiti na lutku. Da bi proces oživljavanja bio u potpunosti uspješan, lutkar mora biti vrlo posvećen, a samim time i usredotočen, dojmljiv i precizan u pokretanju lutke kako bi poruka koju lutka prenosi bila svima shvatljiva. Lutkar prenosi energiju na svoju lutku dajući joj glas, ali i pokret, stoga je jako bitno da je mehanizam lutke kvalitetno izrađen te da je lutkar sposoban njime upravljati. Također, lutkar treba biti dobar glumac sa smislom za ritam koji vješto izvodi geste i transformira svoj glas (Županić Benić, 2019).

Vukonić-Žunić i Delaš (2009) navode kako se ne zna točno mjesto ni vrijeme u kojem se odvila prva lutkarska predstava, kao niti prvi animator i izrađivač lutke. No zna se da je lutka od davnina prisutna u tradiciji i kulturi raznih naroda. Prvenstveno se pojavila i krenula razvijati u Indiji, Kini, Mjanmaru, Vijetnamu, Japanu i Indoneziji, odnosno u istočnim zemljama te se od tamo polako krenula širiti i na ostatak svijeta. Posljedica toga je da se skoro sve zemlje svijeta mogu pohvaliti time da je lutkarstvo dio njihove kulturne baštine (Županić, Benić, 2019).

Lutkarstvo je korišteno i u religijske svrhe te u različitim ritualima. Primjerice, u Africi se lutka koristi u ritualima, dok se u Aziji i na Zapadu koristi u religijske svrhe, odnosno služi kao medij za prenošenje vjerskih poruka. Za Europu je pak karakteristično da se lutkarske predstave dijele na komediju, parodiju i satiru za koje je tipična određena dramaturgija, kao i antijunaci (Županić Benić, 2019). Također, prije 20. st. lutke se u kazalištima nisu doživljavale kao umjetnost, već je njihov cilj bila isključivo imitacija čovjeka, odnosno glumca. Takav način gledanja na lutku prestaje u 20. st. jer su se počeli javljati pravci u umjetnosti koji su njegovali apstrakciju, ali se isto tako htjela pokazati i različitost materijala i obrade površine (Kroflin, 2019).

Važno je napomenuti kako je lutka karakteristična i za hrvatsku tradiciju. U Hrvatskoj su se koristile različite lutke, od najjednostavnijih do najsloženijih. One su prikazivale svakodnevne situacije iz života te različite obrede i običaje. Jedna od najznačajnijih lutaka za

hrvatsku tradiciju, koja vjerno prikazuje čovjeka, jest novovinodolski mesopust (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009).

Županić Benić (2019) ističe kako je veliki problem današnjice to što se lutkarstvo usko povezuje samo s djecom, odnosno da je ono namijenjeno samo djeci. Lutka pruža različite mogućnosti i ostavlja vrlo specifičan utisak na svoje gledatelje zbog svog izgleda, kao i zbog toga što može uprizoriti raznolike događaje i likove pa je samim time primjerena svim uzrastima. U ovom suvremenom dobu, lutkarstvo je dodatno napredovalo jer je izašlo iz ustaljenog okvira i tradicije. Nastale su nove vrste lutaka, promijenio se sam pristup lutki i dramaturgiji te se lutka pojavljuje čak i u filmovima.

Jedna od glavnih zadaća profesionalnih lutkara je da se upoznaju sa svojom publikom. To im omogućava da uspješno odaberu i prilagode sadržaje koje će predstavljati publici, ali isto tako kako bi znali uspješno prilagoditi i vizualni dio predstave. Lutkarstvo u sebi povezuje mnoštvo umjetnosti (likovnost, glazbu, ples, književnost te dramski izraz) te je zato lutkarski izraz vrlo kreativan, a samim time pogodan i za djecu i za odrasle (Županić Benić, 2019).

Kazalište lutaka pogodno je za djecu jer je lutkarstvo kao umjetnost najprikladnije za prikazivanje bajki i fantastike (Pokrivka, 1985). Pozitivan aspekt lutkarskog kazališta je što je prijenosno, što znači da ima slobodu koja mu pruža ulazak u prostor škole ili vrtića. S obzirom na to da lutka igra važnu ulogu u djetetovu životu jer, osim što mu omogućava prvi doticaj sa scenskom umjetnošću, utječe i na razvoj kreativnosti i stvaralaštva (Županić Benić, 2019). Kazalište utječe i na svijest djece, stoga je jako bitna kvaliteta dramskog teksta i njegova prilagođenost dobi djece. Bitno je da su likovi polarizirani i da su poruke jasno definirane (Perica, 2019 prema Mrduljaš, 2007). U suštini, bitno je prikazati svijet onakav kakav uistinu jest no na jednostavan način lišen pretjerane negativnosti i težine (Perica, 2019 prema Ladika, 1970). Također, odabirom adekvatne glazbe i vizualnim oblikovanjem pozornice utječe se na estetski odgoj djeteta (Perica, 2019 prema Mrduljaš, 2007). Osim razvoja estetike, djeca usvajaju i životne vrijednosti te moralne pouke (Perica, 2019).

3. VRSTE LUTAKA

Lutka je predmet koji predstavlja glavno sredstvo izražavanja u lutkarstvu. „Ona je u osnovi apstraktna, gotovo amorfna stvar koja može zamijeniti sve“ (Paljetak, 2007, str. 18). Povezuje se i s riječi metafora jer se kao predmet koristi u prenesenom značenju (Torjanac, 2019). Vigato (2019) se također slaže s tom tvrdnjom, te i ona ističe da funkcija lutke nije vidljiva na prvi pogled. Lutka se može pokretati i preobraziti u doslovno bilo što jer je ključ zapravo u lutkaru koji oslikava određeni karakter te na taj način ulazi u našu dušu i pobuđuje razne emocije (Županić Benić, 2019). Nasuprot glumcu, lutka ne može izrazima lica dočarati emocije, već isključivo korištenjem pokreta koji su ponekad jako izraženi i pomalo izobličeni, ali to je glavna karakteristika lutke kojom se stvara čar na pozornici (Pokrivka, 1985). Korištenjem jasnih gesti koje su karakteristične za određene tipove, dočarava nam se tip karaktera (Županić Benić, 2019).

Lutke možemo podijeliti u odnosu na položaj animiranja pa tako razlikujemo lutke koje se animiraju odozgo, odozdo i animaciju lutaka na stolu. Marionete na koncima i marionete na žici lutke su koje se animiraju odozgo, dok se ručne lutke i štapne lutke animiraju odozdo. Stolne lutke, hibridne forme koje spajaju zijevalicu i javajku te animacija predmeta i materijala spadaju u animaciju lutaka na stolu. Također, bitno je spomenuti ostale vrste lutaka, a to su divovske lutke, bunraku lutke, crno kazalište, kazalište predmeta i kazalište materijala te prstne lutke koje spadaju u najmanji tip lutaka (Županić Benić, 2019).

Lutke mogu biti podijeljene i prema načinu pokretanja, a to može biti rukom, štapom ili koncima. Ginjol i zijevalica vrste su lutaka koje se pokreću rukama, tj. nazivamo ih ručne lutke. Pod lutke na štapu, odnosno lutke koje se pokreću štapom spadaju javajke, velike lutke te lutke za kazalište sjena. Posljednja vrsta lutaka su lutke na koncima, a to su marionete (Županić Benić, 2019).

3.1. *Ginjol*

Ginjol je vrsta lutke koja se još naziva i lutka rukavica. Shodno tome, možemo zaključiti da se ova vrsta lutke navlači na ruku lutkara. Sam ginjol sastoji se od tri dijela, a to su glava, ruke i tijelo. U lutkinoj glavi smješten je kažiprst lutkara, dok su palac, mali prst, a ponekad i srednji prst, smješteni u rukama lutke. Kako bi se dodatno skrenula pažnja na samu glavu, ali i

na ruke, one se izrađuju puno veće od ostatka tijela. Jednostavnost i stilizacija ono je što krase haljinu, odnosno kostim ove lutke. Također, važno je napomenuti kako je karakter ginjola iskarikiran, a pomicanjem glave dočarava se što lik osjeća (Županić Benić, 2009). Rad s ginjolom može na prvu djelovati vrlo jednostavno i lako. No istina je takva da lutkar koji koristi ovu lutkarsku formu treba posjedovati zavidnu vještinu i spretnost da bi njegov performans izgledao kvalitetno (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Lutkarska pozornica kutija vrlo je visoka, stoga bi neiskusnim ili neuvježbanim lutkarima ruka mogla s vremenom otežati te bi to negativno utjecalo na njihovu predstavu (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Na prijelazu iz 18. u 19. stoljeće ginjol je dosegao najveći stupanj razvitka zbog svog učestalog korištenja. Naime, lutkarske družine izvodile su predstave na bilo kojem dijelu grada gdje se okupljao veći broj ljudi, a zbog svoje jednostavnosti ova lutkarska forma bila je pogodna za korištenje u lutkarskim predstavama među pukom (Županić Benić, 2009).

Slika 1.

Ginjol lutke¹

---

¹ <https://www.pinterest.com/pin/228628118574245963/>

3.2. Zijevalica

Izražajno otvaranje usta glavna je karakteristika lutke zijevalice koja se isto, poput ginjola, navlači na ruku do lakta. Zahvaljujući Amerikancima i njihovom Muppet showu, ova vrsta lutke postala je vrlo poznata i omiljena, pogotovo među mlađom populacijom (Vukonić-Žunići i Delaš, 2009). Zijevalica se sastoji od glave i tijela. Najistaknutiji dio glave su lutkina usta koja su napravljena tako da se mogu otvarati i zatvarati. Također, na lutki se nalaze i oči koje se mogu micati te kosa koja dodatno dočarava njezin karakter. Pokretanje ove lutke provodi se tako da lutkar drži jednu ruku u glavi te na taj način otvara usta i pomiče oči, a drugu ruku drži u tijelu. Na tijelu zijevalice mogu se nalaziti pomične ruke i noge te su za animaciju takve lutke potrebna dva lutkara. Pozornicu za ovu lutku čini paravan koji je u visini lutkara (Županić Benić, 2009).

Slika 2.

Lutke zijevalice²

---

² <https://www.pinterest.com/pin/294493263145096128/>

3.3. Lutke sjene

Lutke sjene još su jedna vrsta lutaka koja na gledatelje ostavljaju vrlo snažan utisak. Ove plošne lutke vrlo su zanimljive te mogu imati pokretne i nepokretne dijelove tijela (Vukonić-Žunić, Delaš, 2009). Da bismo realizirali lutku sjenu potrebno nam je svjetlo, platno ili ekran te sam oblik lutke. U njihovoj izradi naglasak se stavlja na jednostavnost, stoga su lišene svih detalja. Posebna pažnja pridaje se rubovima ovih lutaka jer je rub ključan u dočaravanju željenog lika. Postoje dvije vrste oblika ovih lutaka, a to su crne siluete koje nisu transparentne i obojane figure koje jesu transparentne. Ove lutke imaju i žicu vodilicu kako bi se s njima moglo manipulirati. Lutke sjene pogodne su za izrađivanje s djecom te im pružaju mogućnost da se igraju i istražuju odnos svjetla i sjene. Mogu biti korištene i u pripovijedanju poznatih priča jer omogućuju djeci da se dodatno užive u priču i uđu u neki drugi svijet (Županić Benić, 2009). Ova vrsta lutke najviše se razvila u Kini, a smatra se i kako igra s ovim lutkama predstavlja svojevrsni praoblik filma (Pokrivka, 1985).

Slika 3.

Lutke sjene³

³ <https://www.pinterest.com/pin/373376625367777482/>

3.4. Javajka

„Javajka je trodimenzionalna štapna lutka koja se sastoji od tijela lutke i kontrolnog mehanizma koji čini štap, a koji pak pokreće glavu unutar koje je fiksiran prolazeći kroz trup lutke, te žice kojima se pokreću ruke“ (Županić BeniĆ, 2009, str. 75). Animirajući odozdo ovu lutku, lutkar stoji iza paravana. Jednom rukom drži štap te tako pokreće glavu, dok drugom drži žice i pokreće ruke. Što se tiče same izrade kostima za javajke, oni mogu biti vrlo raskošni i bogati. Također, često imaju zanimljive frizure i neki dodatak na glavi (Županić BeniĆ, 2009). Izvorno ova lutka dolazi s otoka Jave i njezin originalan naziv je vajang (Pokrivka, 1985).

Slika 4.

Lutke javajke⁴

---

⁴ <https://www.pinterest.com/pin/1123014857055495068/>

3.5. Marioneta

Marioneta je vrsta lutke na koncu čiji se nastanak veže uz daleku prošlost. Sam naziv marioneta dolazi od francuskog imena Marion, što u prijevodu znači Marija. U odnosu na ostale lutkarske forme, ova se smatra daleko najsloženijom i najkompliciranijom (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Ova lutka dolazi s Dalekog istoka te se od tamo proširila na Europu i postala je posebno karakteristična za češku tradiciju. Dijelovi tijela marionete vrlo su pokretljivi zbog njezinog složenog mehanizma. Lutkar pokreće i upravlja lutkom držeći kontrolni mehanizam koji je nitima konaca spojen na lutku. Za vrijeme animiranja marionete, lutkar može biti vidljiv, a može biti i nevidljiv. Tijelo joj je obično stilizirano te se na njemu nalazi kostim s mnoštvom detalja (Županić Benić, 2009). Marionete osim što su specifične po svom izgledu, jeziku i govoru, „nestvarne su i poetične te im odgovaraju uloge u čudesnim pričama“ (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009, str. 25).

Slika 5.

*Lutka marioneta*⁵

---

⁵ <https://www.pinterest.com/pin/485614772328087453/>

3.6. Ostale vrste lutaka

Ostale vrste lutaka koje će se spomenuti značajne su po tome što izlaze izvan okvira, odnosno izvan ustaljenih pravila lutkarstva. Jedna od takvih lutaka jest bunraku-lutka koja je karakteristična po svom kretanju. Sastoji se od glave, tijela, ruku i nogu. Njezini pokreti, a pogotovo izrazi lica izgledaju vrlo realistično jer ima vrlo složen i kompliciran mehanizam kojim upravljaju tri lutkara. Ova lutka dobila je ime po japanskom lutkaru koji je živio u 18. stoljeću te se samim time može zaključiti kako one prenose tradiciju Japana. Pokreti ove lutke vrlo su spori, a lutkari koji njome upravljaju trebaju biti vrlo vješti i uvježbani kako bi sve kretnje bile izvedene na pravi način i u pravo vrijeme. Lutke mogu biti teške do 20 kilograma, a velike kao pola ili dvije trećine čovjeka (Županić Benić, 2009).

Slika 6.

Bunraku-lutka⁶

---

⁶ <https://www.pinterest.com/pin/518195500845592937/>

Sljedeća vrsta lutaka koja je specifična jest velika ili divovska lutka. Županić BeniĆ (2009) navodi kako je njezin glavni adut upravo njezina veličina. One su zbog svog izgleda vrlo uočljive i ne mogu proći nezamijećeno. Najčešće se koriste na otvorenome, na ulicama i u povorkama. Animira ih mnogo lutkara. Specifične su po tome što veličinom šokiraju i dive svoje gledatelje, a istovremeno „ukazuju na probleme koji su globalna karaktera (antiratni prosvjedi, prosvjedi protiv onečišćenja Zemlje itd.)“ (Županić BeniĆ, 2019, str. 98).

Slika 7.

Divovska lutka⁷

---

⁷ <https://www.pinterest.com/pin/5699937013030920/>

Sljedeća vrsta o kojoj će biti riječ je crno kazalište koje, kao i kazalište sjena, ovisi o svjetlu. Pokrivka (1985) navodi kako se lutke za crno kazalište nazivaju i lutke trikovi te da one mogu biti napravljene od različitih materijala i predmeta. Na pozornici vlada potpuni mrak, a osvijetljeni su samo predmeti i lutke. Crno kazalište omogućava stvaranje iluzije. Predmeti i likovi mogu se odjednom samo pojaviti, a isto tako i nestati (Županić Benić, 2009).

Slika 8.

Crno kazalište⁸

---

⁸ https://howwikihr.com/wiki/Teatro_nero

Za nastanak kazališta predmeta i kazališta materijala značajan je Sergej Obrazcov. U ovakvoj lutkarskoj formi bilo koji materijal ili predmet može postati lutka na način da ga se oživi. „Stvaranje takve predstave temelji se na apstraktnom mišljenju, asocijaciji i spoju glumčeve igre kojom oblikuje lutkinu osobnost, prenosi emociju, koristi se slikovnim znakovima“ (Županić Benić, 2019, str. 108).

Slika 9.⁹

Kazalište predmeta i kazalište materijala

---

⁹ <https://www.pinterest.com/pin/242279654938820546/>

4. LUTKA U ŠKOLI

Lutka igra veliku važnost u odgoju i obrazovanju te oni učitelji koji spoznaju i osvijeste moći lutke itekako će ju moći iskoristiti u radu s djecom. „Ona nije učenik nego – učiteljica, premda nikad posve ne zna pravi naziv svoje lekcije i nikad ne daje ocjene“ (Paljetak, 2007, str. 8). Lutka je posebna po tome što pruža različite mogućnosti i može biti primijenjena u različitim ulogama, stoga predstavlja dobrog pomagača u nastavi, ali isto tako i komunikacijskog posrednika s učenicima (Županić Benić, 2019). Učenici pomoću lutke usvajaju nove vještine, znanja i spoznaje. Cijeli taj proces odvija se kroz igru s lutkom koja širi njihove poglede i uči ih moralnom postupanju (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Također, korištenjem lutke potiče se okruženje koje je umjetničko i koje učenicima omogućava komuniciranje koje je nadahnjujuće i neopterećujuće. Djeca doživljavaju svijet na različite načine pa im lutka može biti poticaj da se izraze i dočaraju način na koji oni doživljavaju određene događaje. Isto tako, djeca osjećaju bliskost s lutkom jer je ona ta kojoj se mogu povjeriti bez ikakvog straha i sumnje (Županić Benić, 2019). Lutka se u nastavnom procesu može implementirati u različitim kontekstima koji mogu biti „odgojne, obrazovne ili jednostavno spontano stvaralačke naravi“ (Županić Benić, 2019, str. 120). Kako Coffou (2004) navodi, pomoću lutkarskog stvaralaštva učenici dolaze do različitih saznanja te pomoću nje zarastaju svoje rane nastale u odrastanju. Osim kognitivnog razvoja, lutka osigurava socijalni i emocionalni napredak kod djece (Korošec, 2004).

4.1. Lutka u postizanju pozitivne atmosfere

Korištenje lutke u školi omogućuje stvaranje okruženja koje je za učenike, prije svega, privlačno i inspirativno. Djelovanje u takvom ozračju dodatno ih motivira na usvajanje novih znanja i iskustava. Samo postavljanje materijala koje potiče na stvaralaštvo jako je bitno jer se tako formira proumetničko okruženje koje uvelike utječe na djecu (Županić Benić, 2019).

S učenicima u razrednoj nastavi mogu se postići različiti načini komunikacije koristeći različite vrste lutaka. One će nam omogućiti stvaranje neposredne, razigrane i ležerne atmosfere (Majaron, 2004). Lutka je netko koga djeca doživljavaju kao prijatelja koji ih prihvaća i sluša (Tomasović, 2016). „U naš svijet bezdušnosti i dvoličnosti ona dovikuje: Ja sam jedina iskrena! Ja jedina stvarno imam dušu!“ (Paljetak, 2007, str. 8). Također, pomaže im u rješavanju

problema i nesuglasica, kao i u zabavnijem i lakšem učenju te ponavljanju nastavnih sadržaja (Tomasović, 2016).

Lutkarske igre, koje su spontane, vesele i ležerne, ključ su za stvaranje pozitivne atmosfere. Te lutkarske aktivnosti mogu biti raznolike i u njima sudjeluju i učitelj i učenici. Učenici pritom ne osjećaju pritisak, štoviše prepuštaju se lutki jer ne osjećaju strah od pogreške i autoriteta (Tomasović, 2016 prema Behric, 2011). Također, Tomasović (2016) navodi kako su Wallace i Mishina (2004) svojim istraživanjem potvrdili da lutka utječe na motivaciju djeteta, ali i na njegovu pažnju tijekom nastavnog procesa. Lutka u ovom slučaju indirektno djeluje na učenike utječući na njihovu koncentraciju (Tomasović, 2016). Prema svemu navedenom, pozitivna i poticajna atmosfera u razredu neizbježna je posljedica korištenja lutke u odgojno–obrazovnom procesu.

4.2. Komunikacija pomoću lutaka

Komunikacija je glavni alat u procesu odgoja i obrazovanja. Njome se prenose informacije i poruke, a ona može biti verbalna i neverbalna (Korošec, 2004). Lutka kao predmet predstavlja savršenog posrednika u komunikaciji s djetetom jer ju ono doživljava kao blisku osobu s kojom može podijeliti svoje veselje i sreću, ali isto tako i osjećaj tuge i ljutnje. Doživljavajući odraslu osobu kao autoritet, dijete često otežano komunicira s odraslima pa je igra s lutkom pravi način da dijete verbalizira svoje osjećaje (Županić Benić, 2019). Lutka je dobra poveznica koja spaja dijete i okolinu jer je ona autoritet koji je dijete odabralo, dok je odrasla osoba nametnuti autoritet (Majaron, 2004). U tom slučaju lutka zapravo posjeduje veći autoritet i od samog učitelja jer dijete s njom dijeli sve ono što mu je na duši i zapravo na taj način komunicira s okolinom (Korošec, 2004). Samim time učitelji bi trebali biti svjesni da je lutka pedagoški vrlo vrijedan objekt kojim mogu potaknuti svoje učenike na otvoreniju komunikaciju u kojoj će emocije lakše isplivati na površinu (Županić Benić, 2019). Pomoću lutke i raznih aktivnosti koje ju uključuju, djeca će i međusobno bolje komunicirati te će se napetost u razredu smanjiti (Korošec, 2004).

Lutka, kao sredstvo izražavanja, omogućuje djeci da izbace iz sebe sve ono što osjećaju (Debouny, 2004). „U igri se reflektiraju odnosi iz djetetove okoline“ (Bastašić, 1990, str. 27). Određena djeca ne mogu reći sve što žele zbog ljudi iz svoje sredine, roditelja, vršnjaka i slično (Debouny, 2004). U igri s lutkom ukratko prikazuju i naglašavaju ono što je njima jako

značajno. Pritom osjećaju emociju koju vežu uz događaj ili čin koji prikazuju, no u manjoj mjeri nego u stvarnosti. To im omogućuje da osjećaju kontrolu nad situacijom (Pokrivka, 1985). S lutkom zapravo diskutiraju o svojim problemima te im to omogućuje da potpuno nenamjerno proanaliziraju situaciju (Pokrivka, 1985). „Zbog toga ponekad vidimo kako lutka tuče svoga oca, više da mrzi školu ili jeca da je majka ne voli“ (Debouny, 2004, str. 94). Učitelj stoga treba obratiti pažnju na ono što dijete govori i radi te dobro promisliti što ga je nagnalo na te riječi i postupke. Shodno svemu viđenome, učitelj treba prilagoditi svoj pristup djetetu te ako je potrebno, kontaktirati i specijaliste (Debouny, 2004).

Vukonić-Žunić i Delaš (2009) ističu kako se u samoj toj komunikaciji, koja je potaknuta lutkom, razvija i djetetov govor. Pritom se vježba govor koji se koristi u svakodnevnim situacijama, ali učenici šire i svoj rječnik, uče kako određene riječi koristiti u pravilnom kontekstu te slagati pravilne i jasne rečenice koje im omogućavaju lakše iskazivanje misli i osjećaja. Isto tako, vježbaju izvođenje monologa i vođenje dijaloga. Oponašajući učiteljev govor savladavaju naglaske te pronalaze optimalnu jačinu i visinu glasa. Nadalje, napreduju u usmenoj dramatizaciji te u vještini pričanja i preporučavanja (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Majaron (2004) navodi kako uče parafrazirati poznate priče, ali i stvarati nove priče te kako vježbaju prilagoditi glas izgledu lutke. Lutka, osim što omogućava razvoj verbalnih vještina, potiče i razvoj neverbalne komunikacije. Koristeći lutku učenici se izražavaju mimikom i gestikuliranjem (Bredikyte, 2004).

U procesu razvijanja dječjeg govora, učitelj je taj koji nenametljivo koristi lutku u različitim jezičnim igrama, ali ju isto tako može dati i u ruke djeteta. Pritom, ključ je u riječi igra jer samo dok djeca imaju osjećaj da se igraju, neometeno će se izražavati i maštati (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). „I nije važno ako neka rečenica nije ispravna – to griješi lutka, a ne dijete“ (Majaron, 2004, str. 83).

Zbog svega navedenog, lutka je sredstvo koje je pogodno za korištenje i u radu s učenicima s određenim poremećajima govora. Coffou (2004) navodi kako je sama svjedočila djetetu koje je za vrijeme animiranja svoje lutke potpuno prestalo mucati jer se sasvim saživjelo sa svojom lutkom. U ovom slučaju lutka je bila faktor sigurnosti i sredstvo za pobjedu samoga sebe.

4.3. Lutka kao edukativno-didaktičko sredstvo

Zahvaljujući svom direktnom i dojmljivom pristupu, lutka se sve češće nalazi rukama učitelja te postaje sredstvo koje se koristi na nastavi (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Najveća moć lutke je u samoj njezinoj biti, a to je jednostavnost i privlačnost. Učenike ovaj predmet uvijek zaintrigira te ga se samim time može iskoristiti kao edukativno-didaktičko sredstvo.

Lutka, kao višenamjenski predmet, može se koristiti u različitim situacijama i prostorima. To može biti u samom razredu, ali i van njega. Može se implementirati u svaki nastavni predmet, kao i u svakoj etapi sata (Županić Benić, 2019). Kada netko kaže uporaba lutke u školi, većini vjerojatno pada napamet implementacija lutke u Hrvatski jezik. Lutka se pritom koristi za prikazivanje igrokaza, u različitim vježbama za razvijanje govora, u obradi pjesama i sl. No razgovorna igra s lutkom može biti tema koja će se provlačiti kroz cijeli dan u svim nastavnim predmetima (Coffou, 2004). Primjerice, Majaron (2004) navodi kako lutka može oživjeti različite ideje, slova, dane u tjednu i pojmove u matematici.

Učenici s lutkama mogu pripremiti i lutkarsku predstavu. Pripremanje i izvođenje lutkarske predstave vrlo je kompleksan pothvat te njezina uspješnost ovisi o izradi scene, lutaka, načinu oživljavanja lutaka, vježbanju govora, upotrebe svjetla i ostaloga. U samom tom procesu, zbog prevelike okupacije na zadatak, djeca nisu niti svjesna da zapravo vježbaju naučene nastavne sadržaje poput čitanja, pisanja, računanja i sl. Također, pritom će usvajati nove riječi, vježbati kako voditi razgovor, proširiti će svoja znanja, unaprijediti vještine poput crtanja, slikanja i šivanja te će biti potaknuti na kritičko promišljanje i na suradnju s drugima Debouny (2004).

Vukonić-Žunić i Delaš (2019) navode kako i u Hrvatskoj postoji primjer prakse korištenja lutkarskog kazališta u školama. Učitelji eksperimentalne škole na Jordanovcu u Zagrebu osnovali su osnovnoškolsko kazalište lutaka 1975. godine. Scenskim su igrama uprizorili nastavne sadržaje i u tom radu uočili su važnu didaktičku ulogu lutke. Ključ za bolje, lakše, pa čak i nesvjesno usvajanje znanja, leži u zornom prikazivanju i aktivnom sudjelovanju učenika u tim scenskim igrama.

Pomoću lutkarske predstave može se predstaviti i jedna cijela nastavna jedinica. Tu nastavnu jedinicu bira naravno učitelj. Njegov je zadatak napisati tekst za izvođenje koji će sadržavati sve pojmove koje učenici trebaju usvojiti. Ovakav tip rada podrazumijeva i odgojne zadatke koji trebaju biti prilagođeni pojedinim razredima. Učitelj nakon što je pomno pripremio

svoj lutkarski igrokaz, treba podijeliti uloge i zadatke svim učenicima u razredu. Sam rad nadgleda učitelj čija je uloga usmjeravanje učenika u procesu pripreme. Važno je uspjeti realizirati ovakav projekt. Da bi se to dogodilo učenike treba pustiti da rade svojim tempom i pružiti im mogućnost da pokušaju ponoviti nešto ako nisu zadovoljni izvedbom. Cilj je učiti i osjećati ugodu. Učenici svoju predstavu čak mogu odigrati i u drugim razrednim odjelima. Na taj će način, zbog specifičnosti izlaganja novih sadržaja, i oni učinkovitije upamtiti gradivo (Petrović, 2019).

Učenje s lutkom i pomoću lutke čini nastavni proces uzbudljivim i zaigranim, a to je ono što djecu privlači i osigurava aktivno sudjelovanje u svim nastavnim aktivnostima (Županić Benić, 2019). Vukonić-Žunić i Delaš (2009) ističu kako korištenjem lutke u nastavi potičemo djecu da vide ljepotu u mnogim vrstama umjetnosti te ih tako potičemo da ih zavole. Isto tako, potičemo djecu da se zainteresiraju za sadržaje koji uče, a oni mogu i ne moraju biti obvezni. Odlično se može iskoristiti u ostvarivanju različitih vrijednosti kao što su moralne, estetske, etičke, kulturne, socijalne i sl.

4.4. Lutka i učitelj

Da bi lutka pokazala svoje prave moći, voditelj i organizator nastavnog procesa, treba biti svjestan svega što lutka jest i što ona može. Treba se prepustiti svim njezinim čarima kako bi još uspješnije proveo odgojno-obrazovni proces. Majaron (2004) ističe kako učitelj treba koristiti lutku i poticati njezino korištenje u nastavi, ali u prihvatljivim omjerima. „On mora poznavati i razumjeti značenje lutke te u svakom trenutku koristiti njezin metaforički potencijal“ (Majaron, 2004, str. 84). Ona učitelju može biti pomoć kako za motivaciju učenika, tako i za predstavljanje novih nastavnih sadržaja te kao alat za spontaniju komunikaciju. Učitelj, ako je mudar, shvatit će da sve poruke odaslane lutkom bolje, brže i lakše dopiru do djece. To znači da je i učitelj bliže djeci jer je on zapravo taj koji odašilje te poruke iako djeca toga možda nisu ni svjesna (Korošec, 2004). Također, učitelj će uporabom lutke spoznati za što je koje dijete darovito, što ih posebno zanima i na čemu još trebaju raditi. Na taj će način zapravo pratiti napredak svakog djeteta jer će se dijete s lutkom predstavljati kao osoba kakva uistinu jest, bez ikakve zadržke. To je učiteljev ključ kojim će doprijeti do svakog svog učenika (Majaron, 2004).

Vukonić-Žunić i Delaš (2019) ističu kako učitelj ima ključnu ulogu i u samoj izradi lutke jer je on taj koji potiče dijete na stvaralaštvo, stoga je jako bitno i dobro poznavanje materijala i likovnih tehnika. On mora biti pokretač i voditelj cijelog procesa stvaranja, ali i same uporabe lutke. Konstantno treba poticati svoje učenike da istražuju i stvaraju nešto novo razvijajući pritom i svoje socijalne vještine. Naravno, bitno je naglasiti da će rad s lutkom biti uspješan jedino ako učitelj zna dobro procijeniti sposobnosti svojih učenika i prilagoditi ih njihovoj dobi. Također, učitelj u cijelom tom procesu rada s lutkom treba paziti na sigurnost djece i upozoriti ih ako postoji neka moguća opasnost (Debouny, 2004). Iz svega se ovoga da zaključiti da je učitelju potrebno znanje, volja i motivacija za ovakav način rada. „Djeca vide takvog učitelja kao osobu koja donosi radost, zadovoljstvo i uzbuđenje u učionicu“ (Korošec, 2004, str. 32).

Također, Vukonić-Žunić i Delaš (2019) naglašavaju kako učitelj, kao glavni akter u oblikovanju kvalitetnog i ispravnog odnosa s lutkom, redovito treba voditi svoj razred na lutkarske predstave kako bi u njih usadio kulturu kazališta jer kako navodi Torjanac (2019), implementirajući u odgoj i obrazovanje znanje o kazalištu, dobivamo vještine koje nam pomažu u izgradnji vlastitog identiteta. Isto tako, Paljetak (2007) navodi da u današnjem svijetu nedostaju emocije pa tako, osim što je bitno nasmijati dijete, potrebno ga je dovesti i u situacije u kojima se može susresti i s drugim osjećajima. Kazalište lutaka ima veliku moć izazvati lavinu emocija u svojoj publici pa je djecu potrebno dovesti u situaciju da gledaju predstavu i proživljavaju razne emocije.

Debouny (2004) navodi kako lutke najčešće koriste odgojitelji u predškolskom obrazovanju, dok učitelji u osnovnim školama izostavljaju uporabu ovog vrijednog alata. Korošec (2004) smatra kako je tomu vjerojatno razlog strah učitelja da neće znati pravilno koristiti lutku na nastavi ili pak zato što to zahtjeva više vremena i pripreme pa im je lakše posegnuti za tradicionalnim načinima rada. No razlog tomu može biti i što određeni učitelji misle kako je uporaba lutke u školi traćenje vremena (Debouny, 2004). Prema svemu navedenom, učitelji se ili ne osjećaju dovoljno kompetentno ili nisu upoznati s velikom moći lutke u nastavi. Caamano (2004) ističe da se učitelji nisu pripremili za lutkarstvo u svom fakultetskom obrazovanju jer se za vježbanje istoga ne izdvaja dovoljno vremena.

5. LUTKA I DIJETE

„Sva djeca nose naklonost i ljubav prema lutki“ (Paljetak, 2007, str. 60). Igra s lutkama pozitivno utječe na djecu. Ona im omogućuje emocionalni razvoj jer im daje uvid u njihove sposobnosti te ih potiče da se izraze. Pomaže im u stjecanju socijalnih kompetencija dovodeći ih u situacije gdje moraju surađivati sa svojim vršnjacima (Županić Benić, 2019). Lutka „pomaže unaprijediti njihov društveni odgoj i promiče solidarnost“ (Debouny, 2004, str. 94). Držeći u rukama lutku, dijete počinje maštati i zapravo traži načine na koje može riješiti svoje nedoumice i probleme (Majaron, 2004). Na poslijetku, dopušta im da budu kreativna i da pokažu ono što ni sama nisu znala da mogu. Sve u svemu, lutka oblikuje dijete stavljajući naglasak na njegove vrline i stvaralaštvo, potiče ga da izlazi iz prostora ugone i spontano dovodi dijete do stvaranja pozitivne slike o sebi (Županić Benić, 2019). Uporaba lutke uvelike utječe na razvoj djece jer njenim korištenjem dijete vježba „percepciju, shvaćanje, pokret, koordinaciju, interakciju s okolinom, govor i priču“ (Majaron, 2004, str. 78).

5.1. Lutka u poticanju emocionalnog razvoja

Samopoštovanje je jedna od ključnih stavki u emocionalnom razvoju koja omogućuje djeci da izgrade zdrave odnose sa svojom okolinom. U tome nam pomaže uporaba lutke koja ujedno potiče dijete da bude hrabro (Majaron, 2004). „Lutka koju je dijete izradilo već samim time što je njegova kreacija ima ogromnu važnost za djetetovo samopouzdanje i sliku o sebi“ (Županić Benić, 2019, str. 127). To što su kreatori originalnih tvorevina pobuđuje u njima osjećaj zadovoljstva i uspjeha. Samim time djeca postaju svjesnija sebe i svojih mogućnosti što rezultira vjerom u sebe (Ivon, 2010). Također, i oživljavanje lutke ima poticajan značaj za dijete koje nerado ulazi u konverzaciju. Dijete uspijeva izaći izvan svojih okvira ugone jer se osjeća zaštićeno zbog svoje prijateljice, koja stoji rame uz rame pokraj njega, i ohrabruje ga da se izrazi onako kako inače vjerojatno ne bi (Županić Benić, 2019).

Važnu ulogu u emocionalnom razvoju imaju i improvizacije s lutkom. Učitelj u tom trenutku treba pustiti učenika da se izrazi onako kako on to želi. Na taj će ga način potaknuti da verbalizira i osvijesti svoje osjećaje. Također, improvizacija je bitna i za samopouzdanje jer učenik postaje svjestan da se može vješto snaći u različitim situacijama. Lutka je tu da opusti

djecu i potakne ih na preuzimanje rizika što doprinosi stvaranjem pozitivne slike o sebi (Županić Benić, 2019).

Isto tako, i kreativna drama jedan je od načina pomoću kojeg možemo utjecati na razvoj samopouzdanja kod učenika. U ovoj vrsti rada komunikacija ide u oba smjera, i od učitelja prema učeniku i od učenika prema učitelju. Važno je napomenuti da kako će lutka utjecati na poticanje komunikacije i razvijanje samopouzdanja kod povučenog djeteta, tako će kod onog egocentričnog potaknuti stavljanje svog ega postrani kako bi se saživio s lutkom i uspješno komunicirao s publikom (Korošec, 2004).

Kao i kod odraslih, i u djeci se mogu javiti svakakve frustracije. Lutka je odlična za otpuštanje negativnih emocija (Korošec, 2004). Djeca neometeno mogu izraziti vlastite emocije zato što im lutka daje osjećaj slobode govora jer pritom ne osjećaju odgovornost za riječi koje iz nje proizlaze (Ivon, 2010). U igri s lutkom dijete projicira svoje osjećaje, što rezultira osjećajem olakšanja jer, naposljetku, dijete tu emociju otpusti te si na određen način dočara što se uistinu dogodilo i zašto se tako osjeća (Korošec, 2004).

5.2. Lutka u poticanju socijalnog razvoja

Stjecanje socijalnih kompetencija olakšava i obogaćuje ljudski život. Ulaskom u odgojno-obrazovne ustanove odgojitelji, a zatim učitelji, postaju dio tog procesa u kojem obučavaju djecu za život u društvu. Lutka nam u tom procesu može poslužiti kao pomoćnik u senzibilizaciji, odnosno pomoći da kod djece razvijemo emocionalnu inteligenciju. Dijete će raditi na toleranciji i empatiji jer će držeći lutku biti primorano promijeniti stajalište gledanja (Korošec, 2004). Također, uspješnije će kontrolirati vlastito ponašanje, unaprijedit će svoju osobnost i dobit će kompetencije pomoću kojih će uspješno komunicirati s okolinom (Ivon, 2010 prema Babić, Irović i Kuzma, 1998).

Primjenjujući lutkarske igrokaze u nastavnom procesu, poticat će se timski rad. Istovremeno, djeca će shvatiti da je u takvim situacijama potrebno biti uključen i angažiran, ali isto tako i da njihove ideje i sugestije trebaju ići u prilog timu i njihovim ciljevima. Spoznat će kako pridonijeti timu, vježbat će stavljanje vlastitog ega po strani shvaćajući da su svi članovi tima jednako važni, učit će izlagati vlastite ideje, ali i prihvaćati tuđe (Majaron, 2004). Učenici

će ovakvom vrstom rada naučiti poštovati doprinos drugih učenika te snositi odgovornost za svoje postupke i odluke (Debouny, 2004).

Vrlo je bitno naučiti djecu i rješavati sukobe. To je jedna od temeljnih kompetencija koja je ključna za uspješan i harmoničan život, stoga učitelji od prvoga dana trebaju usmjeravati svoje učenike kako da rješavaju takve situacije. Već prvoga dana učitelj može olakšati sebi, a i učenicima ovaj zadatak tako što će im predstaviti razrednu maskotu. Cilj uvođenja ove maskote je lakše rješavanje razrednih problema jer ona zapravo predstavlja njihovu svijest. U ključnim trenucima ova lutka progovara i daje razredu sugestije, savjete i kritike (Coffou, 2004).

Županić Benić (2019) ističe kako je i sama u svom učiteljskom radu koristila lutke za potrebe rješavanja određenih nesuglasica u razredu. Pritom bi koristila dvije lutke koje bi predstavljale različite karaktere. Jedna lutka bila bi mudra, dok bi druga bila dobronamjerna no često bi se našla u nekom problemu. Taj problem odgovarao bi problemu koji se dogodio učenicima u školi. Kada bi lutka ispričala o čemu je riječ, djeca bi odmah prepoznala i povezala te dvije situacije, a zatim bi razgovarali o potencijalnim rješenjima. Druga lutka, koja predstavlja lik mudraca, pojavljuje se kako bi udijelila dobar savjet koji će indirektno zaprimiti i učenici koji će ga moći primijeniti u vlastitom životu.

Grupni rad s lutkama predstavlja odličan način razvijanja socijalnih kompetencija. Osim što se usvajaju i ponavljaju nastavni sadržaji, ovakav način rada zлата je vrijedan jer uči učenike da je bitno prevladavanje timskog duha, aktivno slušanje drugih, prihvaćanje tuđih sugestija, poticanje drugih da budu još bolji te da se međusobno ohrabruju i, nadasve, poštuju. Zbog kvalitetne suradnje razvija se atmosfera u kojoj se osjeća zajedništvo i potpora (Županić Benić, 2019).

5.3. Lutka u poticanju kreativnosti djeteta i njegovog motoričkog razvoja

Još jedna stavka koju je kod učenika bitno razvijati jest njihova kreativnost. Glavni voditelj tog razvoja je upravo učitelj koji svojom motivacijom, željom i voljom mora potaknuti svoje učenike i dati im slobodu da se neometano izražavaju. „Dobro animirana lutka „navodi“ dijete da se izražava na osoban način, što je pretpostavka stvaralaštva“ (Ivon, 2010, str. 56).

Lutkarstvo je odličan način kojim možemo potaknuti razvijanje kreativnosti i ono „nam pomaže da u svojoj okolini otkrijemo više od same funkcije: na taj način svijet može postati

slikovitiji“ (Majaron, 2004, str. 83). U tom slučaju, dječje stvaralaštvo može biti realizirano izrađivanjem lutaka i stvaranjem lutkarskih predstava (Županić Benić, 2019). Izradom lutaka djeca iskustveno uče i razvijaju manualne vještine te prepoznaju i upoznaju raznolike materijale koje koriste na različite načine, što rezultira razvijanjem kreativnosti (Majaron, 2004).

U razvoju kreativnosti, ispostavilo se da veliku ulogu igra i metoda dijaloške drame s lutkama (Županić Benić, 2019). Svrha ove metode je da se uz pomoć lutaka odigra određena bajka koja predstavlja poticaj za kreativnost. Dijalošku dramu s lutkama karakterizira razgovor između dvoje ili više ljudi, odnosno dijalog kojeg započinje učitelj. Učitelj, kao voditelj ovog procesa, treba postupno uključiti sve učenike i dopustiti im da pokažu svoju jedinstvenost. Ovakav način rada potiče učenike na razvoj kreativnosti, mašte i razmišljanje (Bredikyte, 2004). Općenito, korištenjem lutke razvija se i kreativnost u govoru jer dijete oživljavajući lutku, daje joj i glas. Ono što lutka govori može biti i maštovito. To mogu biti neobične i nove riječi, izmišljeni jezici, pjesme i sl. (Majaron, 2004).

Lutka utječe i na razvoj motoričkih sposobnosti jer učenici moraju dobro uvježbati kako i gdje će tko stajati, kako će se kretati i koje će geste izvoditi tijekom igrokaza (Pokrivka, 1985). S obzirom na to da se svaka lutka može kretati na svoj način (trčanje, plesanje, šuljanje itd.), djeca uočavaju te kretnje i promišljaju mogu li se i oni tako kretati. Promatranjem i iskustvenim učenjem unapređuju svoju motoriku (Majaron, 2004). Razvoj motorike u djeteta može itekako biti pospješen izradom samih lutaka, kao i pripadajuće odjeće i scenografije (Županić Benić, 2019). Vukonić-Žunić i Delaš (2009) navode da se u tom procesu pripremanja i vježbanja za lutkarsku predstavu razvijaju razne motoričke sposobnosti poput koordinacije, fleksibilnosti i ravnoteže. Animiranje lutaka dobar je stimulans za finu motoriku ruku pa tako općenito i za razvoj tjelesno-kinestetičke inteligencije (Županić Benić, 2019). Osim ruku, vježbaju šaku i prste te kontroliraju pokrete (Debouny, 2004).

Važno je napomenuti da lutka može pomoći i kod učenika koji imaju poteškoće u svladavanju vještine pisanja pa čak i grafomotoričke smetnje. Uvođenjem velike olovke – lutke olakšavamo učenicima proces svladavanja ove vještine. Ovakva lutka može se koristiti tako da razgovara s olovkom djeteta šetajući po njegovoj klupi, a može se obraćati i djetetu (Coffou, 2004).

6. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

6.1. Cilj, problemi i hipoteze istraživanja

Cilj ovog istraživanja bio je ispitati primjenjuju li učitelji razredne nastave lutku u radu s djecom te kakvi su njihovi stavovi o utjecaju lutke na razvoj djece te na pospješivanje odgojno-obrazovnog procesa.

Naime, nastojalo se ispitati koliko često učitelji koriste lutku u nastavnom radu i je li potrebno unaprijediti njihove lutkarske kompetencije. Isto tako, smatraju li da je lutka dobro komunikacijsko i edukativno-didaktičko sredstvo te sredstvo koje utječe na stvaranje pozitivne atmosfere. Na posljetku, nastojali su se ispitati i njihovi stavovi o utjecaju lutke na emocionalni, socijalni i motorički razvoj te na razvoj kreativnosti kod djece. Shodno s navedenim ciljem i problemima istraživanja postavljene su hipoteze. Hipoteze će biti prihvaćene ako se većina učitelja složi s navedenim tvrdnjama. Većina učitelja smatra se više od 50%.

Hipoteza 1: Većina učitelja razredne nastave smatra da korištenje lutke pospješuje kvalitetu nastavnog procesa.

Hipoteza 2: Većina učitelja razredne nastave ne primjenjuju lutku u radu s djecom.

Hipoteza 3: Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka sredstvo kojim se potiče stvaranje pozitivne atmosfere u odgojno-obrazovnom radu.

Hipoteza 4: Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka sredstvo kojim se potiče komunikacija.

Hipoteza 5: Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka vrijedno edukativno-didaktičko sredstvo.

Hipoteza 6: Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka pozitivno utječe na emocionalni i socijalni razvoj djece.

Hipoteza 7: Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka pozitivno utječe na razvoj kreativnosti kod djece te na njihov motorički razvoj.

Hipoteza 8: Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka nije dovoljno zastupljena u nastavnom procesu te da je potrebno unaprijediti lutkarske kompetencije učitelja.

6.2. Instrument istraživanja

Vrsta ovog istraživanja je kvantitativno istraživanje te se koristila deskriptivna metoda. Instrument pomoću kojeg se provelo ovo istraživanje bio je anketni upitnik (Prilog 1). Anketni upitnik sadržavao je demografske podatke te niz tvrdnji na koje se odgovaralo prema Likertovoj petostupanjskoj skali s obzirom na stupanj slaganja. Pomoću prvih pet pitanja saznaje se spol i dob ispitanika te staž u školi na poziciji učitelja razredne nastave, kao i završeni studij te pojačani premet/modul/strani jezik. Ispitanici su u navedenim pitanjima birali ponuđene odgovore ili su ga trebali napisati sami. Zatim su uslijedile dvije tvrdnje kojima se željela ispitati važnost korištenja lutke u pospješivanju kvalitete nastave. Na ove dvije tvrdnje ispitanici su odgovarali s obzirom na stupanja slaganja od 1 do 5. Nakon toga, uslijedila su dva pitanja kojima se željela ispitati učestalost korištenja lutke u razrednoj nastavi. Ponovno, ispitanici su na dotičnim pitanjima odabirali ponuđene odgovore koji se poklapaju s njihovom praksom. Nakon ovog dijela upitnika, slijedio je niz tvrdnji na koje su ispitanici odgovarali s obzirom na stupanj slaganja. Pomoću prve tri tvrdnje nastajalo se ispitati utječe li korištenje lutke na stvaranje dobre atmosfere u razredu. Narednim trima tvrdnjama ispitalo se utječe li lutka na poboljšanje komunikacije. Kako bi se ispitalo je li lutka dobro edukativno-didaktičko sredstvo, postavljeno je sljedećih osam tvrdnji. Isto tako, tri su tvrdnje postavljene kako bi se saznalo misle li učitelji da lutka potiče emocionalni i socijalni razvoj kod učenika. Sljedeće dvije tvrdnje navedene su kako bi se ispitalo misle li učitelji da lutka pozitivno utječe na razvoj kreativnosti i motorike. Na posljetku, kako bi se ispitalo stav učitelja o općenitoj zastupljenosti lutke u radu s učenicima nižih razreda, kao i angažman te lutkarske kompetencije učitelja, postavljeno je posljednjih pet tvrdnji. Anketni upitnik formiran je u digitalnom obliku pomoću platforme Google obrazac.

6.3. Postupak istraživanja

Istraživanje je provedeno u lipnju 2022. godine. Anketni upitnik, koji je kreiran u Google obrascu, poslan je na službene e-mail adrese pojedinih osnovnih škola u Republici Hrvatskoj. Spomenute e-mail adrese objavljene su na stranici Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske. Isto tako, poveznica na anketni upitnik postavljena je i u nekolicinu Facebook grupa koje su namijenjene učiteljima razredne nastave.

Na samom početku upitnika nalaze se osnovne upute. Navedena je svrha anketnog upitnika te s kojim ciljem se provodi. Nadalje, dane su upute kako i na koji način se upitnik ispunjava. Ispitanici su zamoljeni da odabiru odgovore koji nabolje odgovaraju njihovom mišljenju, ali isto tako da na što manje pitanja pokušaju odgovoriti neutralno kako bi se dobili što konkretniji rezultati. Naglašeno je kako je ispunjavanje upitnika u potpunosti anonimno i dobrovoljno, te da je za potrebe ispunjavanja istoga potrebno izdvojiti desetak minuta.

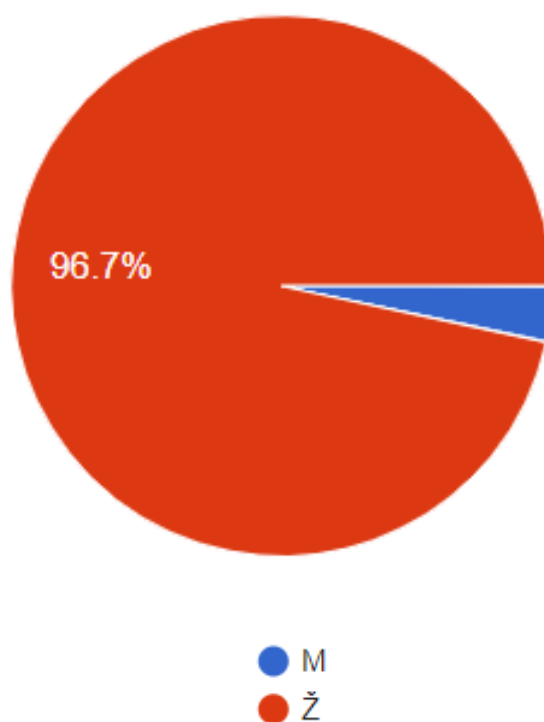
Korištenjem ankete nastojalo se što brže i efikasnije doći do potrebnih podataka o primjeni lutke u radu s djecom i njezinom utjecaju na njihov razvoj i na pospješivanje nastavnog rada. Nakon što su obrađeni dobiveni podaci, dobiveni su i rezultati istraživanja koji će biti opisani u daljnjem dijelu rada.

6.4. Uzorak ispitanika

Ispitanici ovog istraživanja bili su učitelji razredne nastave u Republici Hrvatskoj. U istraživanju je sudjelovalo 120 ispitanika. Od navedenog broja, 116 ispitanika bile su žene, a 4 ispitanika bili su muškarci. Slika 10. prikazuje kako je 96,7% ispitanika ženskog spola, a 3,3% muškog spola.

Slika 10.

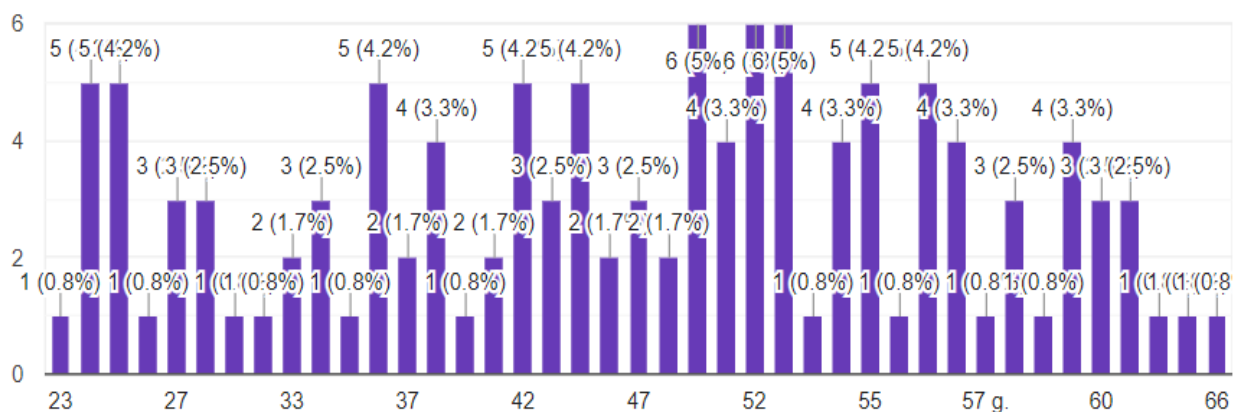
Spol ispitanika

Nadalje, ispitanici ovog istraživanja različite su životne dobi. Na slici 11. možemo uočiti kako njihova dob varira od 23. do 66. godina života. Također, prema prikazanom stupčastome grafu najviše ispitanika ima 50, 52 i 53 godine (po 6 ispitanika, što čini 5%), a najmanje ima 23, 26, 30, 31, 35, 39, 53, 55, 57, 58, 60, 62 i 63 godine (po 1 ispitanik, što čini 0,8%).

Slika 11.

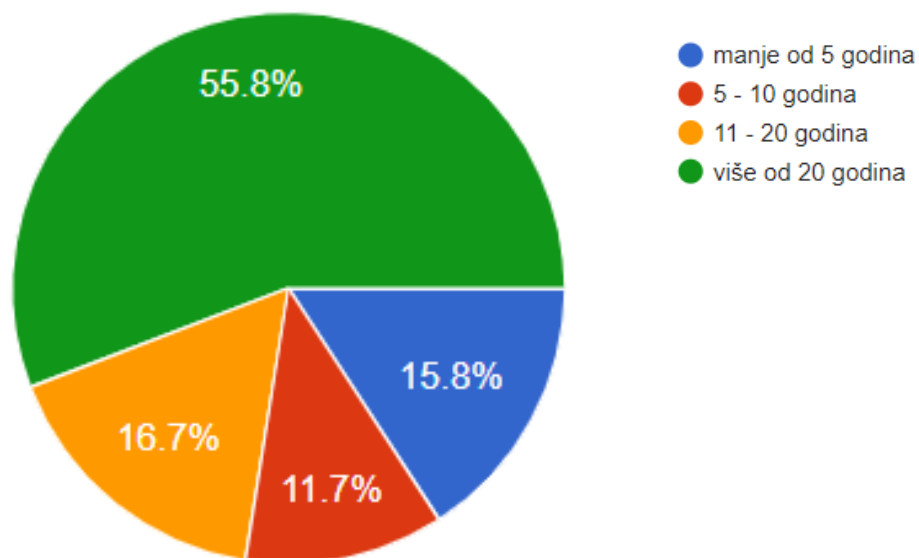
Dob ispitanika

Ispitanici ovog istraživanja razlikuju se i po stažu na mjestu učitelja razredne nastave. Slika 12. prikazuje raspodjelu ispitanika s obzirom na godine radnog iskustva. Prikazani graf je raspodijeljen na četiri kategorije. Najviše ispitanika, čak 55,8%, radi na poziciji učitelja razredne nastave više od 20 godina. Zatim, 16,7% ispitanika spada u kategoriju učitelja koji rade između 11 i 20 godina. Sljedeća kategorija su učitelji koji imaju manje od 5 godina radnog iskustva, njih je 15,8% i na posljetku, najmanji postotak učitelja (11,7%) je onih koji imaju između 5 i 10 godina radnog iskustva.

Slika 12.

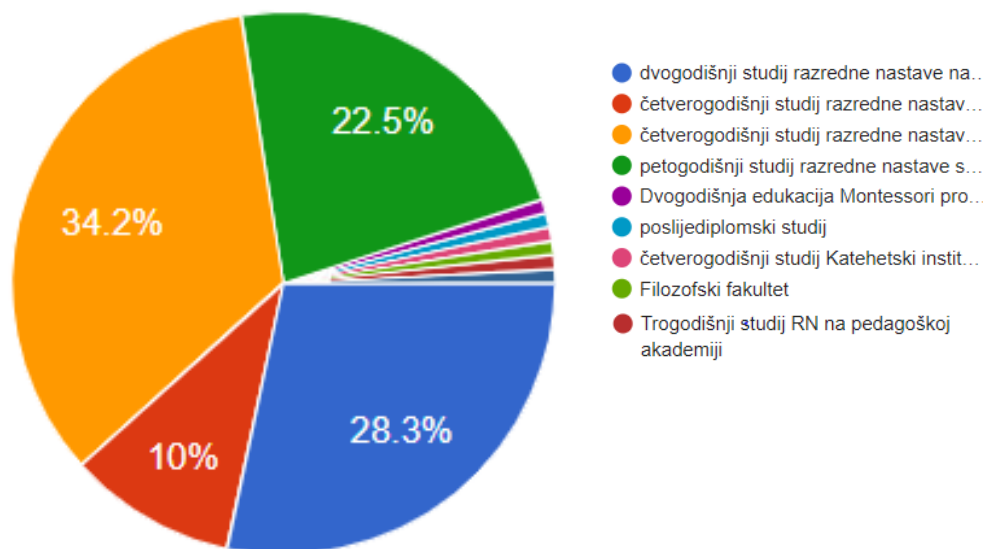
Staż u školi na poziciji učitelja razredne nastave

Slika 13. prikazuje uzorak ispitanika s obzirom na završen studij. Iz priloženog se može uočiti kako je najveći broj ispitanika završio četverogodišnji studij s pojačanim predmetom, čak 41 ispitanik, što čini 34,2%. Zatim, 34 ispitanika (28,3%) završilo je dvogodišnji studij razredne nastave na Učiteljskoj akademiji. Petogodišnji studij razredne nastave s modulom završilo je 27 ispitanika, što čini 22,5%, a četverogodišnji studij razredne nastave bez pojačanog predmeta završilo je 12 ispitanika, što čini 10%. Ispitanici ovog istraživanja imali su mogućnost napisati neki drugi studij ako nisu završili niti jedan od ponuđenih. Neki od odgovora koje su ispitanici napisali su dvogodišnja edukacija Montessori programa, trogodišnji studij razredne nastave na Pedagoškoj akademiji, četverogodišnji studij na Katehetskom institutu i sl. Također, ispitanici su zamoljeni da napišu koji im je bio pojačani predmet tijekom studiranja. Zanimljivo je što najveći broj ispitanika, njih 28, nije imalo nikakav pojačani predmet. Od onih koji su imali, najveći broj je kao pojačani predmet imao Engleski jezik (18 ispitanika), zatim Prirodoslovlje (13 ispitanika), Likovnu kulturu (12 ispitanika) i Hrvatski jezik (11 ispitanika).

Slika 13.

Završeni studij

7. REZULTATI ISTRAŽIVANJA I RASPRAVA

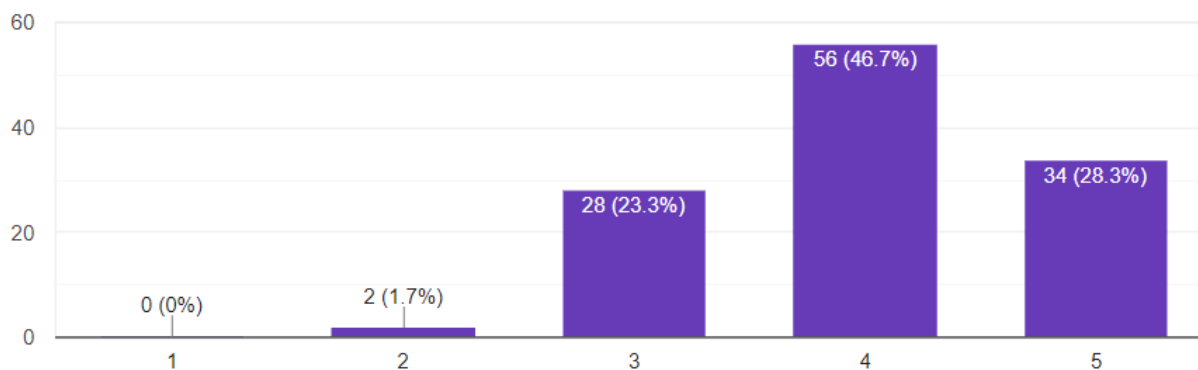
7.1. Prikaz rezultata o važnosti korištenja lutke zbog pospješivanja kvalitete nastave

U ovom dijelu rada slijedi prikaz rezultata koji pokazuju smatraju li učitelji da je uporaba lutke u nastavnom procesu važna te pospješuje li njeno korištenje kvalitetu odgojno-obrazovnog procesa. Grafovi će prikazivati u kojoj se mjeri učitelji razredne nastave slažu s navedenim tvrdnjama (1 – uopće se ne slažem, 2 – uglavnom se ne slažem, 3 – niti se slažem, niti se ne slažem, 4 – uglavnom se slažem, 5 – u potpunosti se slažem).

Slika 14. prikazuje odgovore ispitanika na tvrdnju „Korištenje lutke u razrednoj nastavi od velike je važnosti.“ Najveći broj ispitanika, njih čak 56 što čini 46,7%, izjasnilo se da se uglavnom slaže s tom tvrdnjom, a 34 ispitanika, koji čine 28,3%, u potpunosti se slaže s tom tvrdnjom. Njih 28 (23,3%) ostalo je neizjašnjeno, a samo su 2 ispitanika (1,7%) odgovorila da se uglavnom ne slaže. Ni jedan ispitanik nije odgovorio da se u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom. Iz priloženog grafa može se uočiti kako je većina učitelja svjesna velike važnosti lutke u odgojno-obrazovnom procesu. U konačnici, većina se ispitanika slaže s tvrdnjom kako je korištenje lutke u razrednoj nastavi od velike važnosti.

Slika 14.

Tvrdnja „Korištenje lutke u razrednoj nastavi od velike je važnosti.“

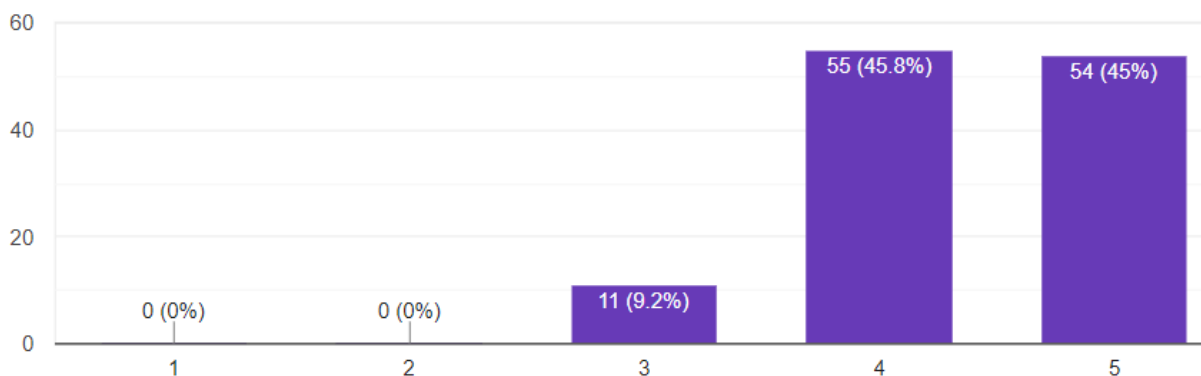

Slika 15. prikazuje rezultate koji se odnose na to može li uporaba lutke u nastavi poboljšati kvalitetu izvođenja nastave. Čak 55 ispitanika (45,8%) se uglavnom slaže, a 54 ispitanika (45%) se u potpunosti slaže tom tvrdnjom. Ne postoje ispitanici koji se ne slažu s navedenim, a njih 11 (9,2%) nije se izjasnilo. Prema svemu sudeći, 90,8% ispitanika slaže se (uglavnom ili u potpunosti) s navedenom tvrdnjom.

Slika 15.

Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi može poboljšati kvalitetu izvođenja nastave.“

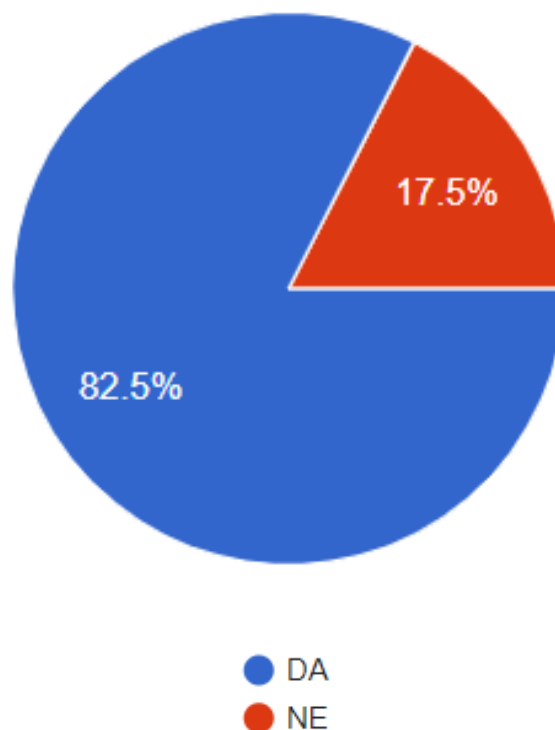
Lutka je pedagoški jako vrijedan predmet jer ima moć izazvati određeno raspoloženje i uvjerenje kod učenika. Općenito, djeluje na razvoj psihofizičkih sposobnosti djece te na njihovu motivaciju i koncentraciju (Vukonić-Žunić i Delaš, 2009). Svi ovi učinci lutke pospješuju kvalitetu izvođenja nastavnog rada. Ispostavilo se da su učitelji svjesni njezinog utjecaja na vrsnoću odgojno-obrazovnog procesa jer rezultati pokazuju kako učitelji smatraju da je korištenje lutke u radu s djecom važno te da ono poboljšava kvalitetu nastave. Samim time prihvaća se *H1 Većina učitelja razredne nastave smatra da korištenje lutke pospješuje kvalitetu nastavnog procesa.*

7.2. Prikaz rezultata o učestalosti korištenja lutke u nastavi

U narednom dijelu anketnog upitnika postavljena su dva pitanja kojima se željelo saznati primjenjuju li učitelji lutku u svom radu i koliko često to čine u jednoj školskoj godini. Od ukupno 120 ispitanika, njih čak 99 odgovorilo je da primjenjuje lutku u svom nastavnom radu, a preostalih 21 odgovorilo je kako ju ne upotrebljava. To znači da čak 82,5% ispitanika primjenjuje lutku u odgojno-obrazovnom procesu, a samo njih 17,5% ju ne primjenjuje. Dobiveni podaci mogu se vidjeti na slici 16.

Slika 16.

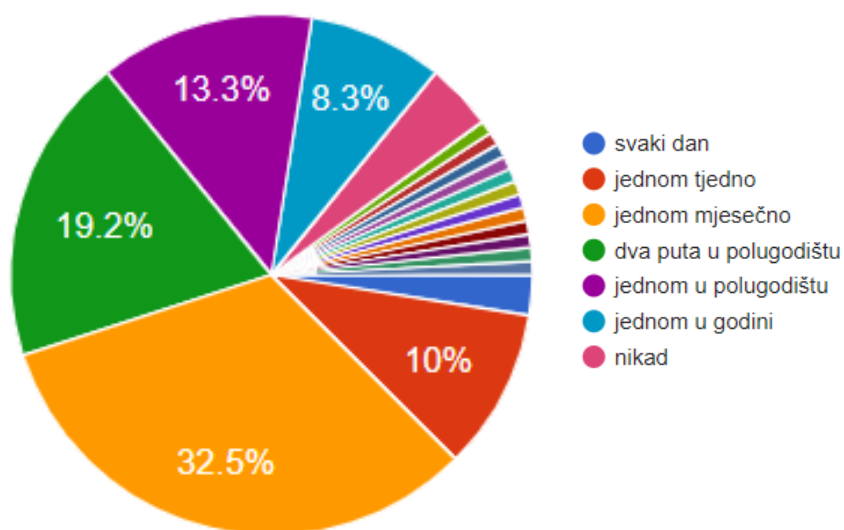
Pitanje „Primjenjujete li lutku u svom nastavnom radu?“

Na slici 17. mogu se vidjeti dobiveni rezultati na pitanje koje se odnosi na zastupljenost korištenja lutke u nastavnom radu tijekom jedne školske godine. Ispitanicima je postavljena mogućnost odabira odgovora. Postavljeno je sedam mogućih odgovora, ali isto tako ispitanici su imali opciju i napisati svoj odgovor ako se ni jedan od postavljenih ne podudara s njihovom praksom. Od 120 ispitanika, 3 su ispitanika (2,5%) odgovorila da lutku primjenjuju svaki dan, a 12 njih (10%) odgovorilo je da ju primjenjuje jednom tjedno. Nadalje, čak 39 (32,5%) ispitanika odgovorilo je da ju primjenjuje jednom mjesečno. Dva puta u polugodištu primjenjuje ju 23 ispitanika (19,2%), dok ju jednom u polugodištu primjenjuje 16 ispitanika (13,3%). 10 ispitanika (8,3%) primjenjuje ju jednom u godini, a samo se 5 (4,2%) ispitanika izjasnilo da ju ne koristi nikad. Ostatak ispitanika, njih 12, nije izabralo ponuđene odgovore, već su ga napisali sami. Većina njih izjasnila se kako njezina primjena ovisi o razredu u kojem se trenutno nalaze, odnosno o dobi djece, stoga su jedni napisali kako ju najčešće koriste u prvom razredu, dok su drugi napisali da ju koriste češće u prvom i u drugom razredu. U konačnici, može se zaključiti kako najveći broj učitelja, njih 32,5%, koristi lutku jednom mjesečno, a najmanji broj učitelja, njih 2,5%, primjenjuje lutku svaki dan.

Slika 17.

Pitanje „Koliko puta u školskoj godini primjenjujete lutku u nastavnom procesu?“

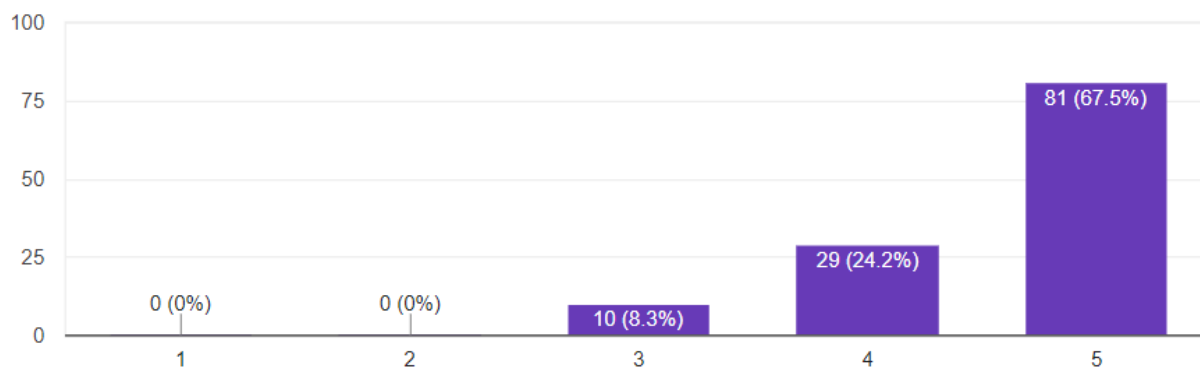
Na temelju navedenih rezultata iz anketnog upitnika, koji se odnose na primjenu lutke u nastavnom procesu, zaključuje se kako većina učitelja razredne nastave primjenjuju lutku u svom radu s djecom. Iako se učestalost njezina korištenja razlikuje od učitelja do učitelja, lutka se ipak primjenjuje u odgojno-obrazovnom radu. Samim time *H2 Većina učitelja razredne nastave ne primjenjuju lutku u radu s djecom* se odbacuje.

7.3. Prikaz rezultata o utjecaju lutke na atmosferu u odgojno-obrazovnom procesu

U ovom dijelu rada prikazat će se rezultati koji se odnose na stavove učitelja o utjecaju lutke na atmosferu u odgojno-obrazovnom procesu. Ispitanici su trebali procijeniti svoje slaganje, na skali od 1 do 5, na tri tvrdnje. Prva tvrdnja odnosila se na reakciju učenika na uporabu lutke u razrednoj nastavi. Slika 18. prikazuje da se 81 ispitanik u potpunosti složio, odnosno da 67,5% učitelja u potpunosti smatra da učenici pozitivno reagiraju na uporabu lutke u nastavi. S navedenom tvrdnjom uglavnom se slaže 29 ispitanika, odnosno 24,2% učitelja. 10 ispitanika nije se izjasnilo izabравši odgovor 3 (niti se slažem, niti se ne slažem), a odgovor 1 (u potpunosti se ne slažem) i odgovor 2 (uglavnom se ne slažem) nije izabrao ni jedan ispitanik. Na temelju dobivenih rezultata, prema kojima se nitko nije izjasnio da se ne slaže s tvrdnjom da djeca dobro reagiraju na implementaciju lutke u školi, može se zaključiti kako su učitelji dobili pozitivne povratne informacije od svojih učenika za vrijeme korištenja lutke na satu.

Slika 18.

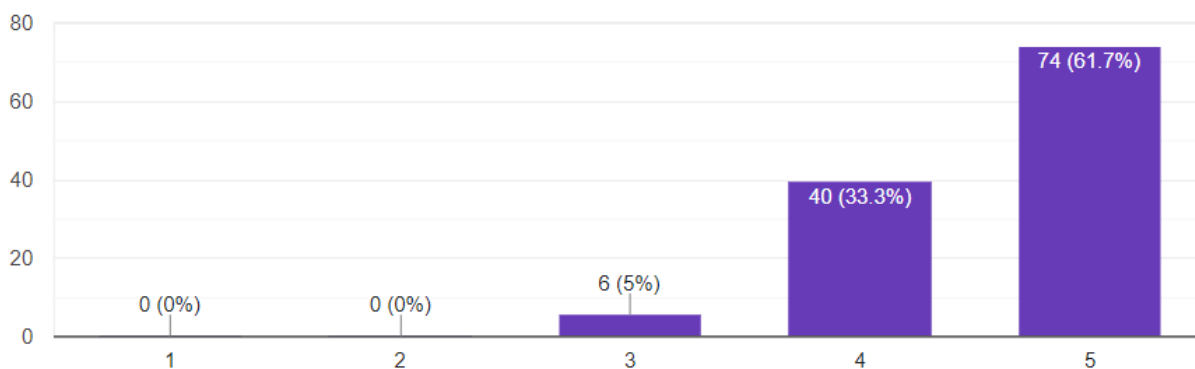
Tvrdnja „Učenici pozitivno reagiraju na uporabu lutke u razrednoj nastavi.“

Slika 19. prikazuje rezultate na tvrdnju koja se odnosi na to da uporaba lutke u nastavi doprinosi stvaranju pozitivne radne atmosfere. Čak 74 ispitanika, odnosno njih 61,7% u potpunosti se slaže s ovom tvrdnjom, dok se njih 40, tj. 33,3% uglavnom slaže. Samo 6 ispitanika, njih 5%, nije se izjasnilo odabравši odgovor „niti se slažem, niti se ne slažem“. Ni jedan ispitanik nije izabrao odgovor 2, kao niti odgovor 1. Kao i u prethodnoj tvrdnji, ponovno se dominantna većina složila da lutka potiče dobru atmosferu na nastavi, stoga se može konstatirati kako je lutka alat koji je opravdao svoju moć stvaranja dobrog ugođaja u odgojno-obrazovnim ustanovama.

Slika 19.

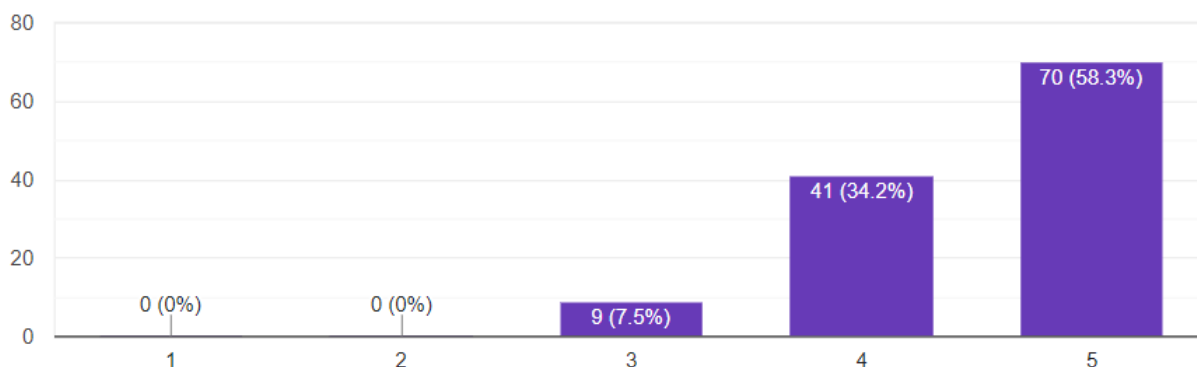
Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu doprinosi stvaranju pozitivne radne atmosfere.“

Slika 20. prikazuje rezultate na tvrdnju da uporaba lutke u nastavnom procesu na učenike djeluje motivirajuće. Kao i u prethodna dva grafa, najveći broj ispitanika slaže se u potpunosti s navedenom tvrdnjom, njih je 70 te oni čine 58,3% ispitanika. S tvrdnjom se uglavnom slaže 41 ispitanik (34,2%), dok je njih 9 (7,5%) ostalo neizjašnjeno odabравši odgovor 3. Ni jedan ispitanik nije izabrao odgovor 2, kao niti odgovor 1, što znači da ne postoji ni jedan ispitanik koji se ne slaže s navedenom tvrdnjom.

Slika 20.

Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu na učenike djeluje motivirajuće.“

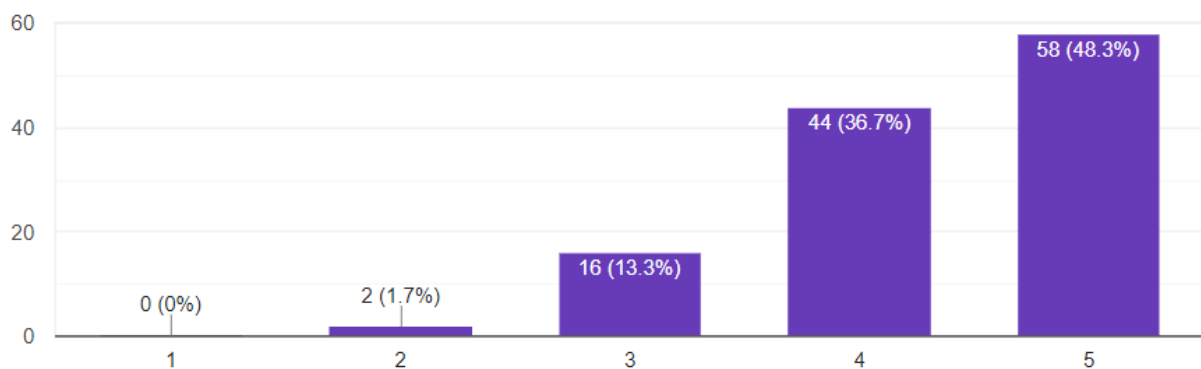
Energija koja vlada na satu, ključ je koji će motivirati ili demotivirati učenike na uključenost, angažman te na veselje i zainteresiranost s kojom će pristupiti radu. Ispostavilo se da su učitelji upoznati s opcijom lutke kao alata za stvaranje dobre atmosfere, jer se dominantna većina ispitanika slaže s time da učenici pozitivno reagiraju na lutku i da ona doprinosi stvaranju pozitivne atmosfere jer djeluje motivirajuće na učenike. Ovi rezultati su očekivani jer je svima poznato da je lutka predmet koji djeca koriste kao igračku od najranijeg djetinjstva te je samim time logično da će ih ona potaknuti na veću uključenost i na stvaranje ljepše klime u razredu. Shodno svemu navedenom, *H3 Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka sredstvo kojim se potiče stvaranje pozitivne atmosfere u odgojno-obrazovnom radu se prihvaća.* Profesor Bognar (2009) isto tako navodi kako je u svom radu primijetio da lutka uvijek doda jednu svježinu na satu, da skreće pozornost i stvara klimu koja potiče kreativnost. Također, Wallace i Mishina (2004) svojim su istraživanjem došli do istih zaključaka (Tomasović, 2016).

7.4. Prikaz rezultata o utjecaju lutke na poboljšanje komunikacije

U narednom dijelu anketnog upitnika uslijedile su tvrdnje koje se tiču utjecaja lutke na poboljšanje komunikacije. Slika 21. prikazuje slažu li se ispitanici s tvrdnjom da uporabom lutke u nastavnom procesu djeca ostvaruju spontaniju komunikaciju s učiteljem. Najveći dio ispitanika, njih 58, u potpunosti se složilo s tom tvrdnjom. Oni čine 48,3% ispitanika, što čini skoro polovicu uzorka. Isto tako, velik broj ispitanika (njih 44, što čini 36,7%) uglavnom se složilo s navedenom tvrdnjom. 16 ispitanika (13,3%) nije se izjasnilo odabравši odgovor 3, a samo se 2 ispitanika (1,7%) uglavnom nisu složila s tvrdnjom. Ispitanika koji se uopće nisu složili s navedenom tvrdnjom nema. Na posljetku, prevladavaju ispitanici koji se slažu s tvrdnjom. Njih je ukupno 85%. Postotak ispitanika koji se ne slaže s tvrdnjom je toliko malen da je zanemariv.

Slika 21.

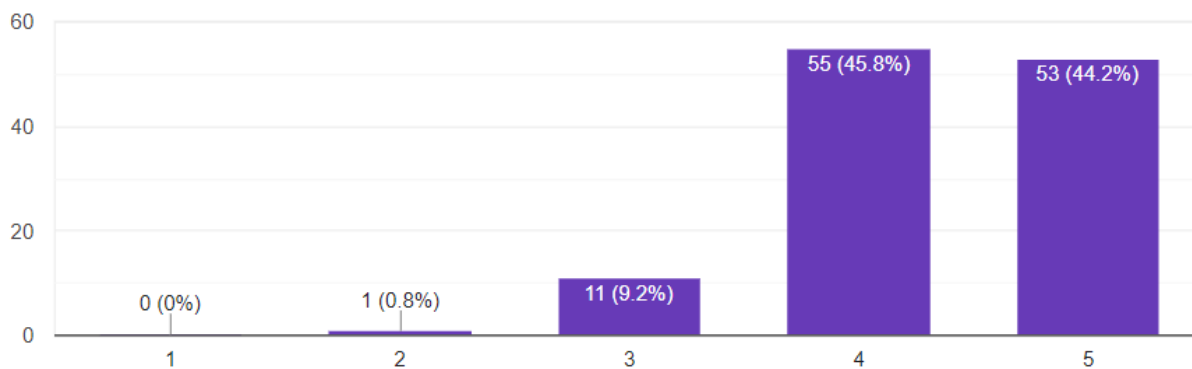
Tvrdnja „Uporabom lutke u nastavnom procesu dijete ostvaruje spontaniju komunikaciju s učiteljem.“

Slika 22. prikazuje stupanj slaganja ispitanika s tvrdnjom da se uporaba lutke u nastavi odražava na izražavanje učenika. Čak 53 ispitanika (44,2%) u potpunosti se slaže da korištenje lutke u nastavnom procesu utječe na izražavanje učenika. Nešto više ispitanika, njih 55 (45,8%), uglavnom se slaže s tom tvrdnjom, dok se 11 njih (9,2%) nije izjasnilo. Samo 1 ispitanik (0,8%) opredijelio se za odgovor 2, odnosno da se uglavnom ne slaže, a niti jedan ispitanik nije izabrao odgovor da se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. Može se uočiti kako se čak 90% ispitanika slaže s navedenom tvrdnjom, što je i očekivano jer je lutka djetetu utočište. Ona mu dopušta da griješi bez straha. Takva spontanost i opuštenost privlači dijete i poziva ga na različite govorne igre i vježbe.

Slika 22.

Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi odražava se na izražavanje učenika.“

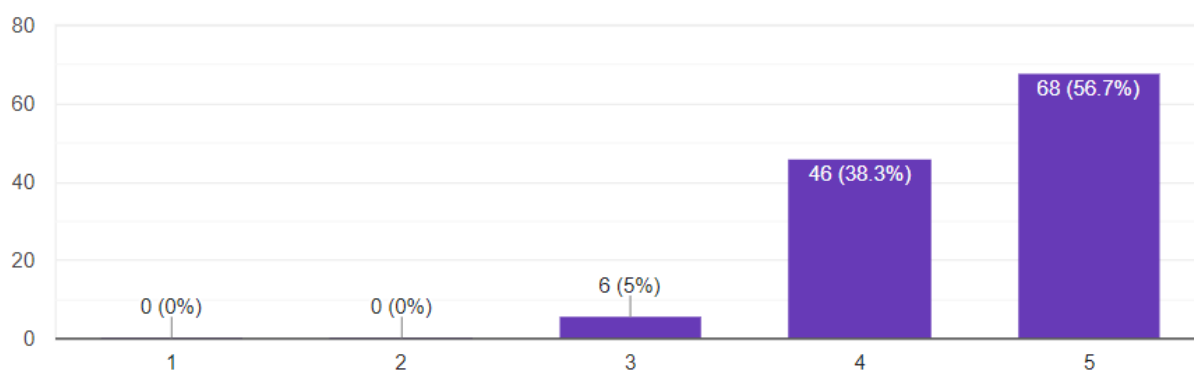

Treća tvrdnja u ovoj kategoriji odnosi se na to da lutka može poslužiti djetetu kao sredstvo izražavanja. Slika 23. prikazuje odgovore za navedenu tvrdnju. Najveći broj ispitanika u potpunosti se složilo s tom tvrdnjom. Njih je 68, što čini 56,7%. Također, velik broj ispitanika, njih 46 (38,3%), uglavnom se složilo s tom tvrdnjom. Samo je preostalih 6 ispitanika (5%) ostalo neizjašnjeno. Odgovor „u potpunosti se ne slažem“ i „uglavnom se ne slažem“ nije izabrao niti jedan ispitanik. Temeljem priloženog grafa može se zaključiti kako su učitelji svjesni toga da lutka pomaže djeci da ispolje iz sebe emocije i da se izraze.

Slika 23.

Tvrdnja „Lutka može poslužiti djetetu kao sredstvo izražavanja.“

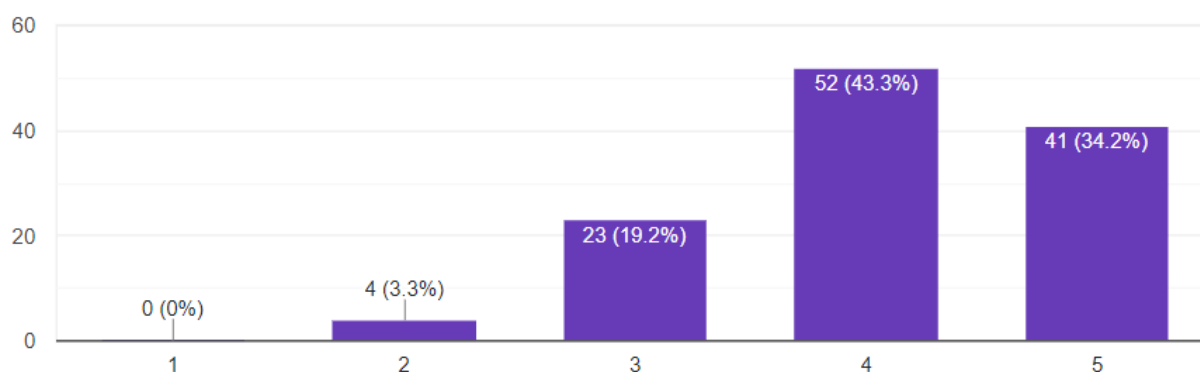
Svakodnevni rad s učenicima temelji se na komunikaciji, stoga je na njezinoj kvaliteti potrebno stalno raditi. Kvalitetna komunikacija rezultirat će i kvalitetnijim procesom odgoja i obrazovanja. Učitelji općenito spoznaju važnosti komunikacije na svim relacijama, kako na relaciji učitelj–učenici, tako i na relaciji učenik–učenik. Na temelju odgovora dobivenih pomoću prethodne tri tvrdnje može se zaključiti kako su učitelji svjesni moći koje lutka predstavlja u komunikaciji jer kako Korošec (2004) ističe, dijete koje ima lutku nagovijestit će nam što ga čini sretnim, što mu ne godi i koje znanje posjeduje. Većina se učitelja slaže kako uglavnom, tako i u potpunosti s time da korištenje lutke pospješuje komunikaciju, stoga se *H4 Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka sredstvo kojim se potiče komunikacija prihvaća.*

7.5. Prikaz rezultata o primjeni lutke kao edukativno-didaktičkog sredstva

Primjena lutke kao edukativno-didaktičkog sredstva ispitana je sljedećom nekolicinom tvrdnji. Prva tvrdnja vezana uz lutku kao edukativno-didaktičko sredstvo je „Uporabom lutke u nastavnom procesu djeca lakše usvajaju novi nastavni sadržaj.“. Slika 24. prikazuje odgovore na navedenu tvrdnju. Iz samog grafa može se razaznati kako se najveći broj ispitanika uglavnom slaže s tom tvrdnjom, njih 52 što čini 43,3% ispitanika. Također, njih 41 (34,2%) u potpunosti se slaže s tom tvrdnjom, a 23 (19,2%) ispitanika niti se slaže, niti se ne slaže. Samo 4 ispitanika (3,3%) se uglavnom ne slažu s tvrdnjom, a ispitanika koji se u potpunosti ne slažu s tom tvrdnjom nema. Prema svemu sudeći, čak 77,5% ispitanika se slaže s ovom tvrdnjom. Dio ispitanika je ostao neizjašnjen, dok je broj ispitanika koji se ne slaže zanemariv.

Slika 24.

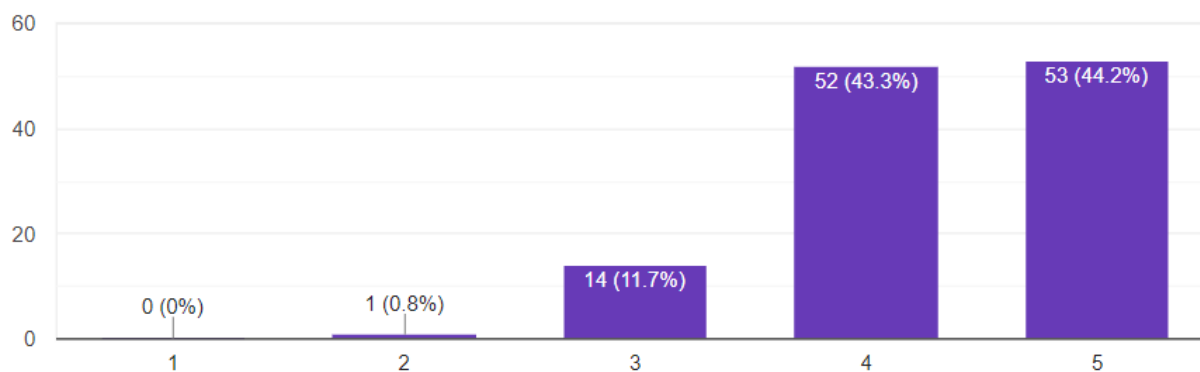
Tvrdnja „Uporabom lutke u nastavnom procesu djeca lakše usvajaju novi nastavni sadržaj“

Slika 25. daje prikaz odgovora na tvrdnju „Uporabom lutke u nastavi možemo provjeriti znanje učenika, a da oni toga nisu niti svjesni.“ Od 120 ispitanika, najveći broj istih izjasnio se da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Takvih ispitanika je 53, što čini 44,2%. Isto tako, čak 52 ispitanika (43,3%) uglavnom se slaže s tvrdnjom. Određen broj ispitanika, točnije njih 14 (11,7%) ostalo je neizjašnjeno, dok je 1 ispitanik (0,8%) odgovorio da se ne slaže s navedenim. Ne postoji niti jedan ispitanik koji se u potpunosti ne slaže s ovom tvrdnjom. Sve u svemu, dominantna većina se slaže s tvrdnjom da je lutka predmet kojim se može provjeriti učeničko znanje na jedan manje stresan i zabavan način.

Slika 25.

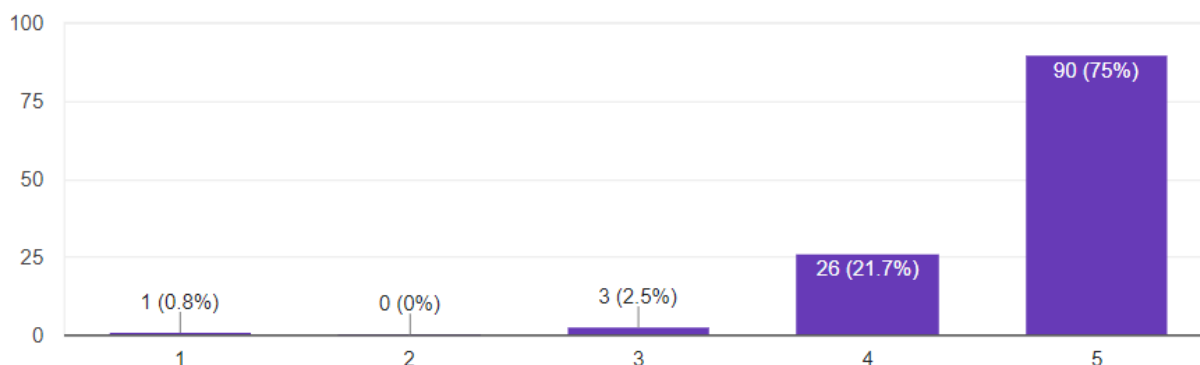
Tvrdnja „Uporabom lutke u nastavi možemo provjeriti znanje učenika, a da oni toga nisu ni svjesni.“

Naredne tvrdnje odnose se na stavove učitelja o mogućnosti primjene lutke u različitim nastavnim predmetima. Prva takva tvrdnja odnosi se na mogućnost uporabe u Hrvatskome jeziku (Slika 26.). Čak 90 ispitanika, koji čine 75%, u potpunosti se složilo s tom tvrdnjom, dok se 26 ispitanika (21,7%) uglavnom slaže s tom tvrdnjom. Od preostala 4 ispitanika, 3 (2,5%) su ostala neizjašnjena odabравši kao odgovor brojku 3, a samo 1 ispitanik (0,8%) odabrao je kao odgovor da se u potpunosti ne slaže s navedenom tvrdnjom. S obzirom na to da se lutka najčešće implementira u nastavu medijske kulture i nastavu književnosti nije ni čudo što se čak tri četvrtine učitelja u potpunosti slaže s mogućnošću uporabe lutke u Hrvatskom jeziku.

Slika 26.

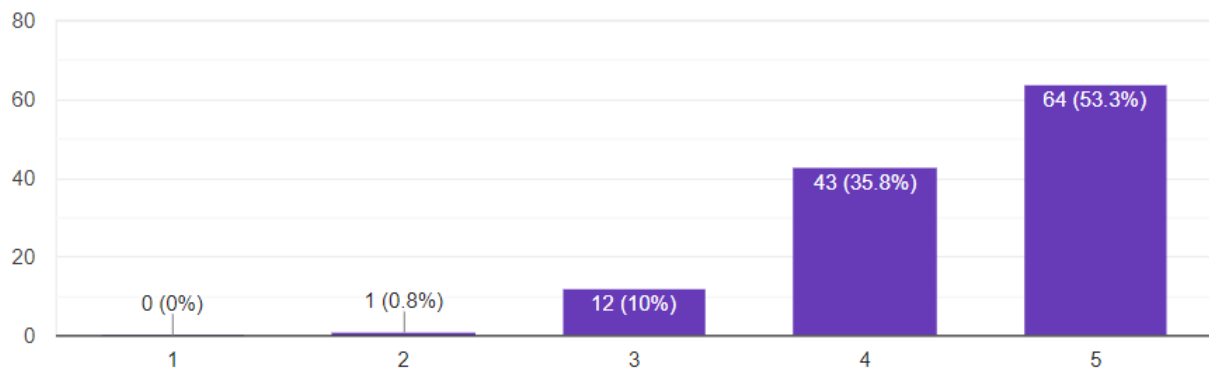
Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Hrvatskoga jezika.“

Slika 27. daje nam uvid o stavovima učitelja o implementaciji lutke u nastavnom satu Matematike. Kao i u prethodnoj tvrdnji, najveći dio ispitanika u potpunosti se složio da je korištenje lutke na nastavnim Matematicama moguće. To su bila 64 ispitanika koja čine 53,3%. Nešto manji broj ispitanika, njih 43 koji čine 35,8%, opredijelili su se za odgovor da se uglavnom slažu s tom tvrdnjom. Ponovno postoje ispitanici koji se nisu izjasnili, njih 12 (10%), a preostao 1 ispitanik (0,8%) izjasnio se da se uglavnom ne slaže s tom tvrdnjom. U konačnici njih čak 89,1% slaže se s time da je lutku moguće koristiti na satu Matematike.

Slika 27.

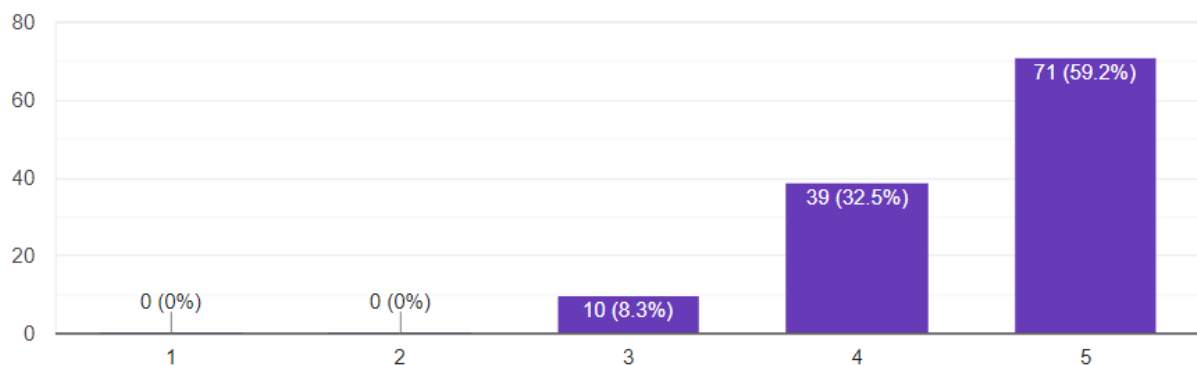
Tvrdnja “Uporaba lutke moguća je u nastavi Matematike.”

Slika 28. prikazuje rezultate koji se odnose na tvrdnju da je uporaba lutke moguća u nastavi Prirode i društva. Ponovno se najveći broj ispitanika, njih 71 (59,2%), u potpunosti složio s tvrdnjom, dok se njih 39 (32,5%) uglavnom složilo. Sve u svemu, opet se dominantna većina slaže s mogućnošću implementacije lutke u navedeni nastavni sat. U ovom slučaju čak 91,7% ispitanika smatra da je moguće uporabiti lutku na satu Prirode i društva. Ostalo je 10 neizjašnjenih ispitanika (8,3%), a ispitanici koji se ne slažu s navedenom tvrdnjom ne postoje.

Slika 28.

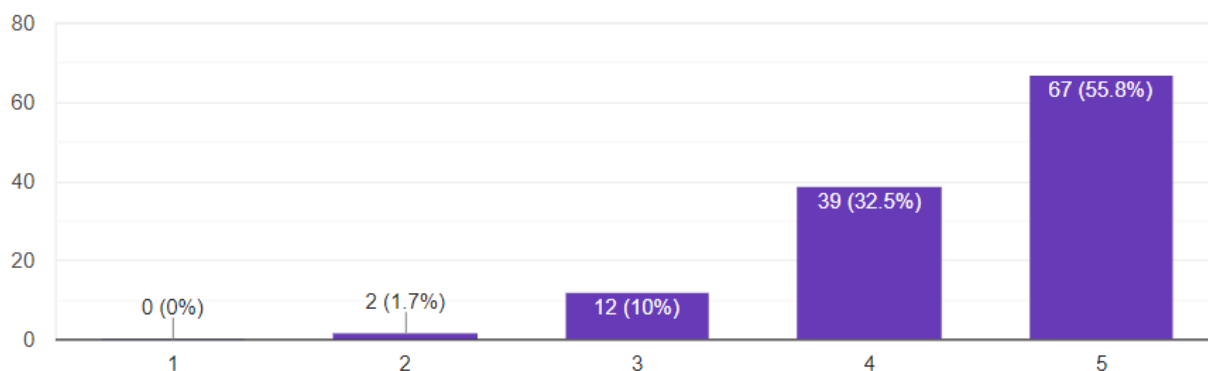
Tvrdnja “Uporaba lutke moguća je u nastavi Prirode i društva.”

Što se tiče tvrdnje „Uporaba lutke moguća je u nastavi Likovne kulture“, slika 29. daje nam uvid u dobivene rezultate. Navedena slika prikazuje da se 67 ispitanika (55,8%) u potpunosti slaže da je uporaba lutke moguća u dotičnom predmetu, dok se njih 39 (32,5%) uglavnom slaže. Ponovno je nekolicina njih ostala neizjašnjena (njih 12, što čini 10%). Samo 2 ispitanika (1,7%) se uglavnom ne slažu s tvrdnjom, dok onih koji se uopće ne slažu nema. Ponovno se velik postotak ispitanika složio s tvrdnjom, u ovom slučaju je to 88,9%.

Slika 29.

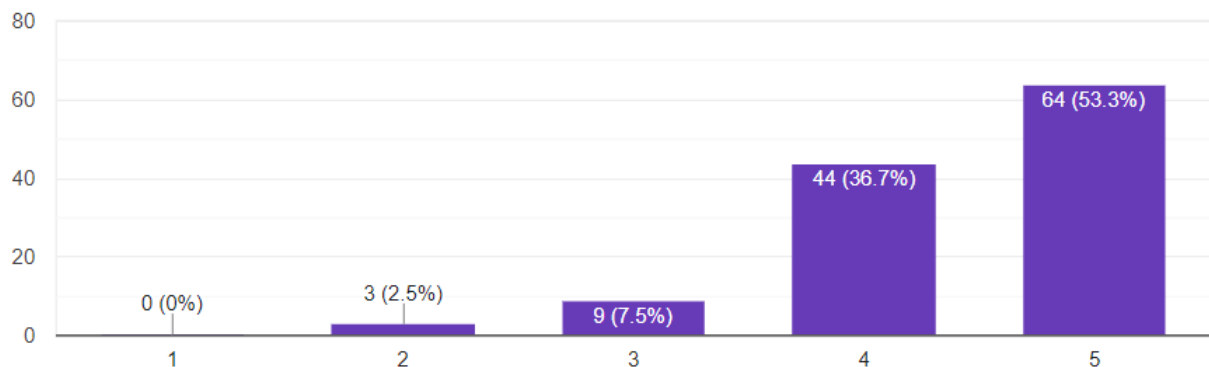
Tvrdnja “Uporaba lutke moguća je u nastavi Likovne kulture.”

Naredna tvrdnja odnosi se na mogućnost uporabe lutke u nastavi Glazbene kulture, a slika 30. prikazuje nam rezultate. S navedenom tvrdnjom složilo se 64 ispitanika (53,3%), a uglavnom se složilo njih 44 (36,7%). 3 njih (2,5%) se uglavnom nije složilo, dok onih koji se u potpunosti ne slažu nema. Preostali ispitanici, njih 9, ostali su neizjašnjeni. Kao i za prethodna četiri predmeta, većina se ispitanika, točnije njih 90%, složila da je moguće koristiti lutku u nastavi Glazbene kulture.

Slika 30.

„Tvrdnja “Uporaba lutke moguća je u nastavi Glazbene kulture.“

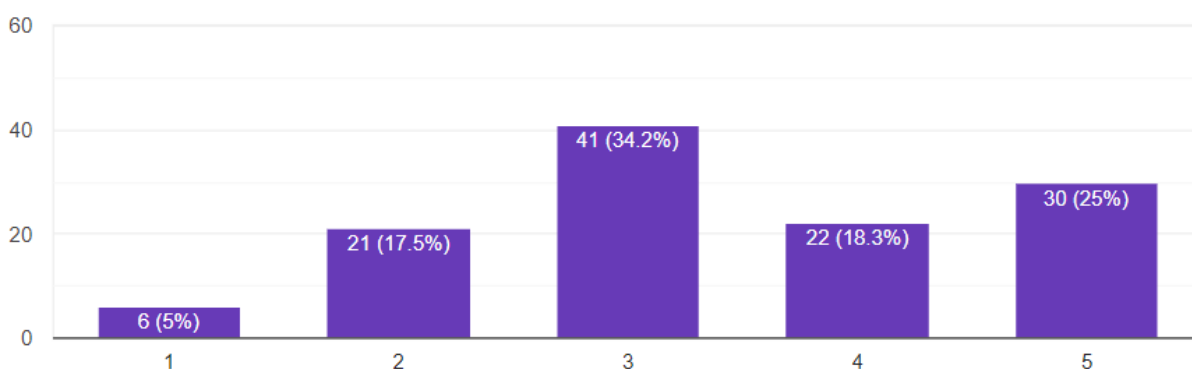

Slika 31. daje nam uvid u odgovore koji se odnose na tvrdnju „Uporaba lutke moguća je u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.“ Naspram prethodnih pet tvrdnji u kojoj se većina učitelja slaže da je lutku moguće koristiti u navedenim nastavnim predmetima, u ovoj tvrdnji najveći broj učitelja ostao je neizjašnjen, odnosno odabrao je odgovor 3 – niti se slažem, niti se ne slažem, što nam pokazuje da učitelji ne znaju kako bi lutku mogli implementirati u ovaj predmet. Čak 41 ispitanik (34,2%) odabrao je odgovor 3. Također, postoje i ispitanici koji se slažu s navedenom tvrdnjom, a i oni koji se ne slažu. Njih 30 (25%) u potpunosti se slaže, a njih 22 (18,3%) uglavnom se slaže. S druge strane, 6 ispitanika (5%) u potpunosti se ne slaže s navedenom tvrdnjom, a 21 ispitanik (17,5%) se uglavnom ne slaže. Prema svemu sudeći, slaganje s ovom tvrdnjom je raznoliko, stavovi učitelja nisu usuglašeni kao u prethodnim tvrdnjama.

Slika 31.

Tvrdnja “Uporaba lutke moguća je u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.”

Ovaj dio anketnog upitnika omogućio je uvid u stavove učitelja koji se tiču lutke kao edukativno-didaktičkog sredstva. Većina učitelja, njih 77,5%, slaže se da učenici uz pomoć lutke lakše usvajaju novi nastavni sadržaj, što pokazuje da su s lutkom u praksi imali pozitivna iskustva. Isto tako, čak i veći postotak učitelja, njih 87,5%, slaže se da s lutkom mogu indirektno provjeriti učenička znanja. Iz toga se zaključuje kako učitelji spoznaju vrijednost lutke kao

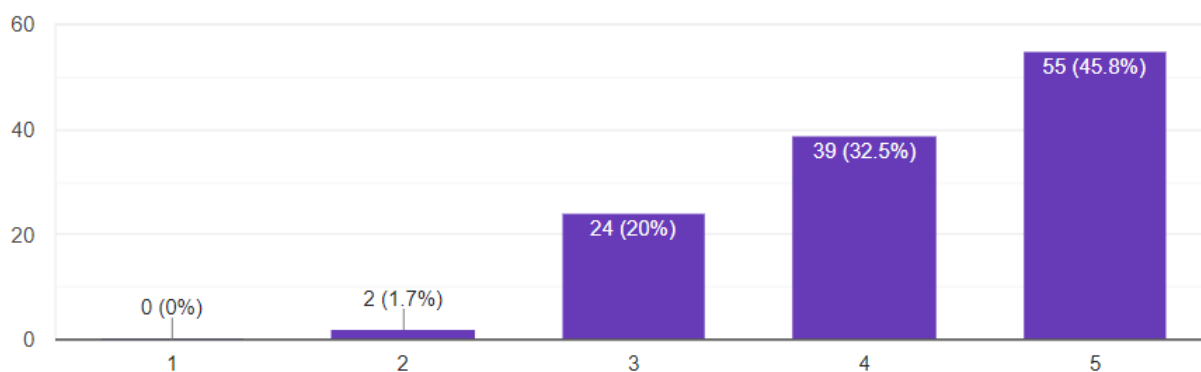
edukativno-didaktičkog sredstva. To nam potvrđuju i tvrdnje o mogućnosti korištenja lutke u pojedinim predmetima. Što se tiče obrazovnih predmeta, većina se učitelja složila s mogućnošću korištenja lutke u dotičnim predmetima (Hrvatski jezik, Matematika i Priroda i društvo), a slična situacija je i s odgojnim predmetima. Jedina je razlika što učitelji dijele različite stavove što se tiče uporabe lutke u nastavi Tjelesne kulture. Samim time *H5 Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka vrijedno edukativno-didaktičko sredstvo* se prihvaća. Mnogi učitelji, kao i autori, isto tako su iznijeli blagotvorne opcije koje lutka pruža učiteljima u svim nastavnim predmetima (Majaron, E., Čudina-Obradović, M., Coffou, V.). Oni ističu da je lutka značajno edukativno-didaktičko sredstvo jer se pomoću njega lakše ostvaruju odgojno-obrazovni ciljevi koji su propisani kurikulumom. (Tomasović, 2016 prema Korošec, 2003) Isto tako, i Bognar (2009) u svom radu napominje kako lutka treba služiti kao sredstvo s kojim će se lakše ostvarivati zadaci u odgojno-obrazovnom procesu.

7.6. Prikaz rezultata o lutki kao sredstvu za poticanje emocionalnog i socijalnog razvoja

Primjena lutke kao sredstva kojim se potiče emocionalni i socijalni razvoj kod djece ispitana je pomoću sljedeće tri tvrdnje. Prva takva tvrdnja je da se uporabom lutke u nastavnom procesu utječe na razvoj samopouzdanja djeteta. Slika 32. potvrđuje da se većina učitelja slaže s navedenom tvrdnjom jer čak 55 ispitanika (45,8%) se u potpunosti slaže s tom tvrdnjom, dok se 39 ispitanika (32,5%) uglavnom slaže s tvrdnjom. Njih 24 (20%) niti se slaže, niti se ne slaže, a samo 2 ispitanika (1,7%) se uglavnom ne slažu. Ispitanika koji se u potpunosti ne slažu s tvrdnjom „Uporaba lutke u nastavnom procesu utječe na razvoj samopouzdanja djeteta“ nema.

Slika 32.

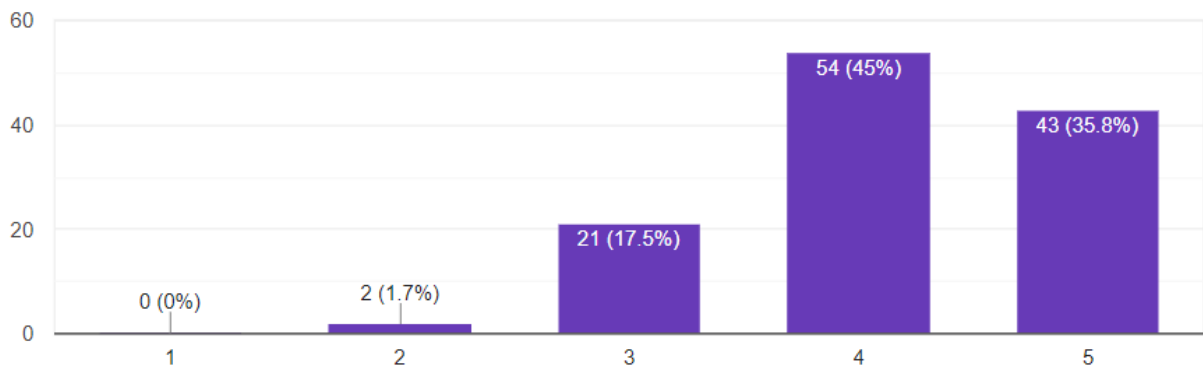
Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu utječe na razvoj samopouzdanja djeteta.“

Sljedeća tvrdnja glasila je „Rad s lutkama pomaže djetetu razviti osjećaj za timski rad.“ Slika 33. prikazuje u kojoj mjeri su se ispitanici složili s ovom tvrdnjom. Ponovno, većina ispitanika prepoznaje vrijednost korištenja lutke s ciljem razvitka osjećaja za timski rad. Najveći broj ispitanika, njih 54, što čini 45%, uglavnom se složilo s ovom tvrdnjom, dok se njih 43, što čini 35,8%, u potpunosti složilo. 21 ispitanik (17,5%) nije se izjasnio izabравši odgovor 3, a samo njih 2 (1,7%) uglavnom se nije složilo s navedenom tvrdnjom. Ponovno, onih koji se u potpunosti ne slažu s ovom tvrdnjom nema. Sve u svemu, učitelji su itekako svjesni da rad s lutkom pospješuje vještine koje su nam potrebne kako bismo mogli funkcionirati i raditi u zajednici.

Slika 33.

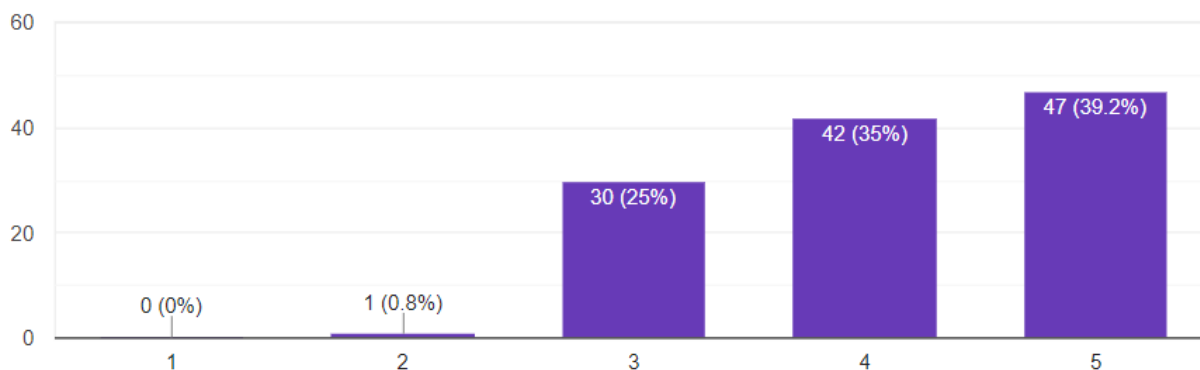
Tvrdnja „Rad s lutkama pomaže djetetu razviti osjećaj za timski rad.“

Isto tako, pred ispitanike je postavljena tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi omogućava rješavanje konflikata u razredu.“ Na slici 34. vidi se da se najveći broj ispitanika u potpunosti slaže s ovom tvrdnjom. Od ukupno 120 ispitanika, njih je 47 te oni čine 39,2%. Nešto manji broj ispitanika, njih 42 (35%), uglavnom se slaže s ovom tvrdnjom, dok je neizjašnjenih ispitanika 30 (25%). Samo se jedan ispitanik uglavnom ne slaže s navedenom tvrdnjom, a ispitanika koji se u potpunosti ne slažu nema. Iako četvrtina ima nedefinirano mišljenje o ovoj tvrdnji, ostatak ispitanika svjestan je da se nesuglasice u razrednom odjelu mogu puno lakše i suptilnije riješiti ako učitelj primjenjuje lutku.

Slika 34.

Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi omogućava rješavanje konflikata u razredu.“

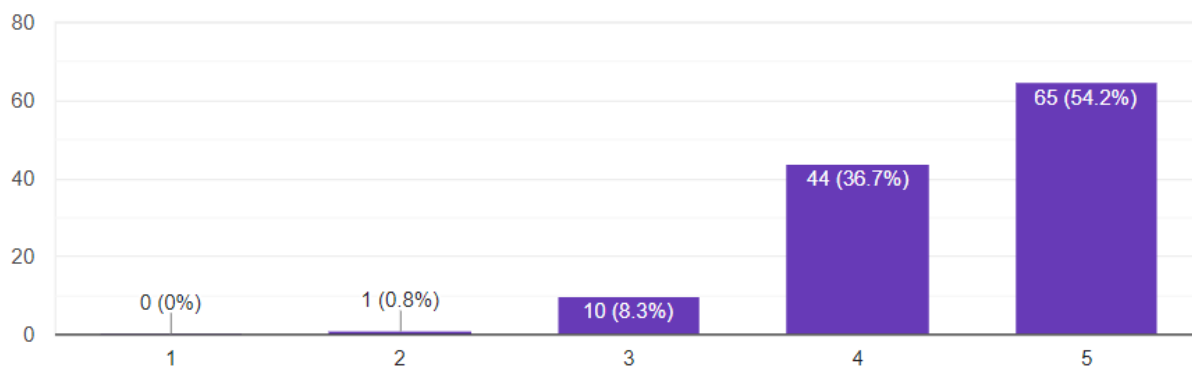
Emocionalno stanje i socijalne kompetencije djeteta ono su što će utjecati na njegov život općenito. Hrabrost i vjera u sebe te uspješno funkcioniranje u društvu stavke su koje bi svaki učitelj trebao poticati kod svojih učenika. Učitelji Republike Hrvatske, temeljem dobivenih rezultata, toga su svjesni. Nekolicina ispitanika je na sve tri tvrdnje ostala neizjašnjena, a količina ispitanika koja se ne slaže tvrdnjama je zanemariva. U konačnici, sa sve tri tvrdnje većina se ispitanika, uglavnom ili u potpunosti, složila. Time se *H6 Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka pozitivno utječe na emocionalni i socijalni razvoj djece* prihvaća. Također, i rezultati istraživanja Korošec (2013) isto su pokazali da učitelji koji često primjenjuju lutku u svome radu smatraju da ona uvelike utječe na emocionalni razvoj te na razvoj socijalnih kompetencija kod djece (Tomasović, 2016).

7.7. Prikaz rezultata o lutki kao sredstvu za poticanje kreativnosti i motoričkog razvoja

Kako bi se ispitalo misle li učitelji da je lutka sredstvo kojim se može potaknuti kreativnost i razvoj motorike, postavljene su dvije tvrdnje. Odgovori na prvu tvrdnju „Izrada i korištenje lutke u nastavnom procesu uvelike utječe na razvoj kreativnosti djeteta.“ prikazani su slikom 35. Više od polovice ispitanika, njih 65 (54,2%), odgovorilo je da se u potpunosti slaže s navedenom tvrdnjom. Njih čak 44 (36,7%) uglavnom se složilo, dok je 10 ispitanika (8,3%) ostalo neizjašnjeno. Samo 1 ispitanik (0,8%) uglavnom se nije složio s tvrdnjom, a ispitanika koji se u potpunosti ne slažu nema.

Slika 35.

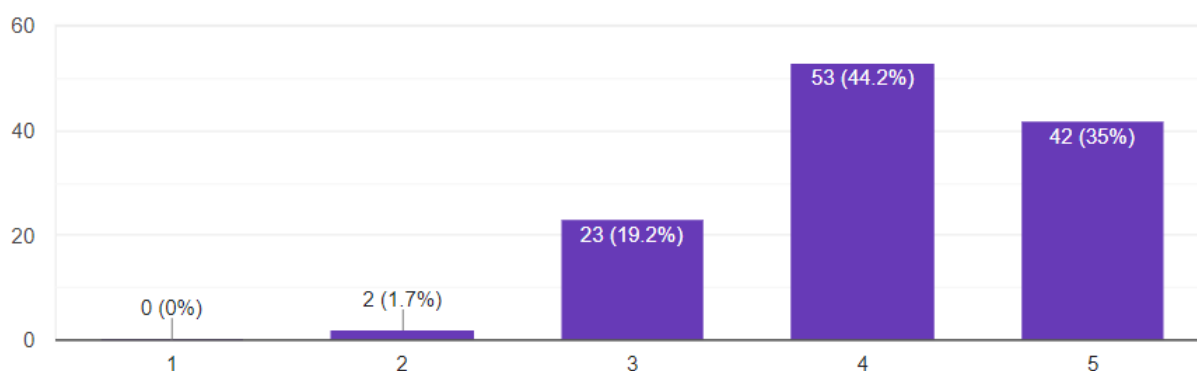
Tvrdnja „Izrada i korištenje lutke u nastavnom procesu uvelike utječe na razvoj kreativnosti djeteta.“

Narednom tvrdnjom nastajao se ispitati stav učitelja vezan uz pozitivan utjecaj lutke na razvoj motoričkih sposobnosti kod djece. Slika 36. zorno prikazuje da se najveći broj ispitanika, njih 53 (44,2%) uglavnom slaže s time, dok se u potpunosti složilo njih 42 (35%). Ponovno postoji dio neizjašnjenih ispitanika, u ovom slučaju njih je 23 (19,2%), dok je onih koji se uglavnom ne slažu samo 2 (1,7%). Kao i u prethodnoj tvrdnji, nema ispitanika koji su se opredijelili za odgovor „u potpunosti se ne slažem“.

Slika 36.

Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu pozitivno utječe na razvoj motoričkih sposobnosti djeteta.“

S obzirom na dobivene rezultate, prema kojima se većina ispitanika, odnosno učitelja slaže, ili uglavnom ili u potpunosti, da korištenje lutke u nastavnom procesu pozitivno utječe na razvoj kreativnosti i motoričkih sposobnosti, *H7 Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka pozitivno utječe na razvoj kreativnosti kod djece te na njihov motorički razvoj se prihvaća.* Isto tako, i rezultati istraživanja Pavlinović i Nemeth-Jajić (2010) pokazali su da se većina učitelja razredne nastave slaže s time da lutka potiče razvoj kreativnosti. Ovi rezultati su očekivani jer je izrada lutaka stvaralački proces koji je veoma složen jer zahtjeva kreativno mišljenje, a i sama primjena lutaka zahtjeva dobru fizičku spretnost.

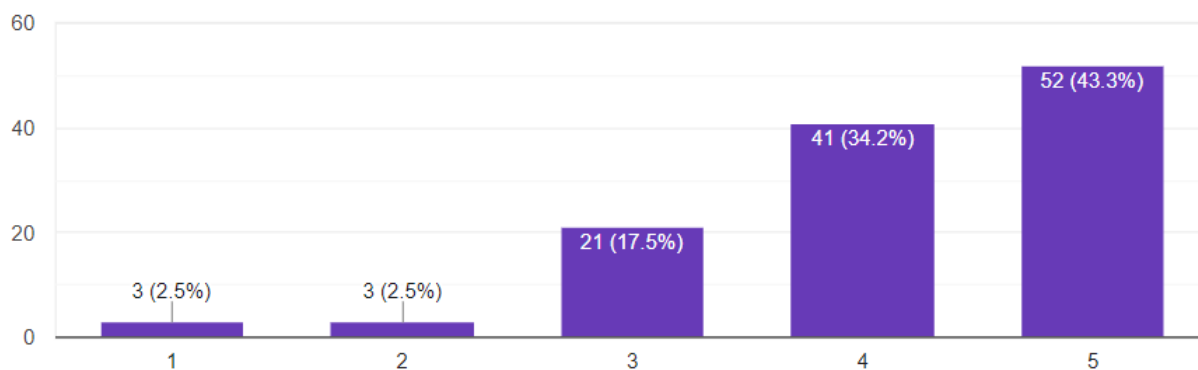
7.8. Prikaz rezultata o općenitoj zastupljenosti lutke u razrednoj nastavi te o angažmanu i lutkarskim kompetencijama učitelja

Posljednja kategorija tvrdnji u anketnom upitniku odnosila se na stavove učitelja o općenitoj zastupljenosti lutke u odgojno-obrazovnom procesu, o procjeni kompetencija učitelja, kao i o pripremanju lutkarskih materijala za nastavni rad. Odgovori na posljednjih pet tvrdnji omogućit će prihvaćanje ili odbijanje posljednje hipoteze.

Prva tvrdnja u posljednjoj kategoriji ankete glasila je: „Izrada i priprema lutke za nastavni sat iziskuje dosta vremena.“ Slika 37. prikazuje da se najveći broj ispitanika, njih čak 52 (43,3%) u potpunosti složio s time da je potrebno dosta vremena kako bi se izradila lutka i kako bi se pripremio sat s istom. Nešto manji broj ispitanika, njih 41 (34,2%) uglavnom se složio s navedenom tvrdnjom, dok se 21 ispitanik (17,5%) nije izjasnio izabравši odgovor „niti se slažem, niti se ne slažem“. Vrlo mali broj ispitanika nije se složio s ovom tvrdnjom. Njih 3 (2,5%) uglavnom i još 3 (2,5%) se u potpunosti nije složio.

Slika 37.

Tvrdnja „Izrada i priprema lutke za nastavni sat iziskuje dosta vremena.“

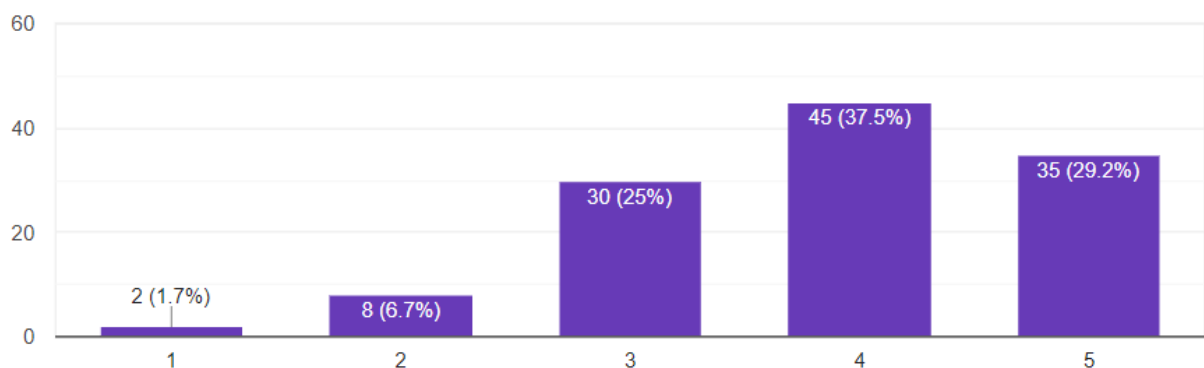

Slika 38. prikazuje odgovore na tvrdnju „Uporaba lutke slabo je zastupljena u razrednoj nastavi.“ Iz priloženog, može se vidjeti kako se najveći broj ispitanika uglavnom slaže s tom tvrdnjom, njih čak 45 što čini 37,5%, dok se njih 35 (29,2%) u potpunosti slaže. Od 120 ispitanika, 30 (25%) se nije izjasnilo odabравši odgovor 3. Manja nekolicina ispitanika nije se složila s tvrdnjom. Njih 8 (6,2%) nije se uglavnom složilo, a njih 2 (1,7%) uopće se nije složilo. Sve u svemu, vidljivo je kako se većina ispitanika, njih 66,7%, na neki način slaže s ovom tvrdnjom, ali isto tako čak četvrtina ispitanika nema jasno definiran stav. Oni koji se ne slažu s tvrdnjom su u manjini.

Slika 38.

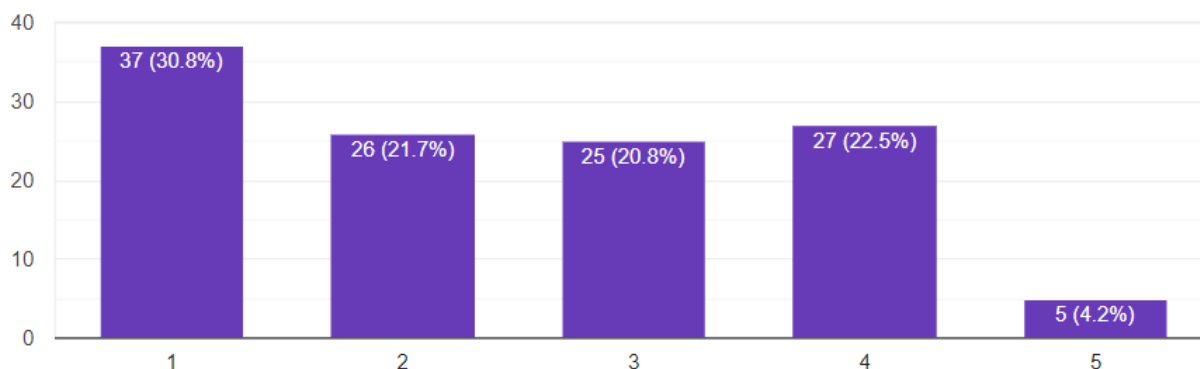
Tvrdnja „Uporaba lutke slabo je zastupljena u razrednoj nastavi.“

Slika 39. prikazuje odgovore koji se odnose na tvrdnju „Osjećam se nedovoljno kompetentno za uporabu lutke u razrednoj nastavi.“ Iznenadujuće je što je najveći broj ispitanika, njih 37 (30,8%), odgovorio da se u potpunosti ne slaže s tom tvrdnjom. Nešto manje ispitanika, njih 26 koji čine 21,7%, uglavnom se nije složilo. To znači da se čak 52,5% ispitanika ne slaže s navedenom tvrdnjom (u potpunosti ili uglavnom). 25 ispitanika (20,8%) odgovorilo je da se niti slaže, niti ne slaže, što ukazuje na to da nisu sposobni procijeniti svoje kompetencije vezane uz lutkarstvo. S druge strane, postoje i oni koji se slažu s tvrdnjom. Njih 27 (22,5%) se uglavnom slaže, dok se 5 ispitanika (4,2%) u potpunosti slaže da nije dovoljno kompetentno.

Slika 39.

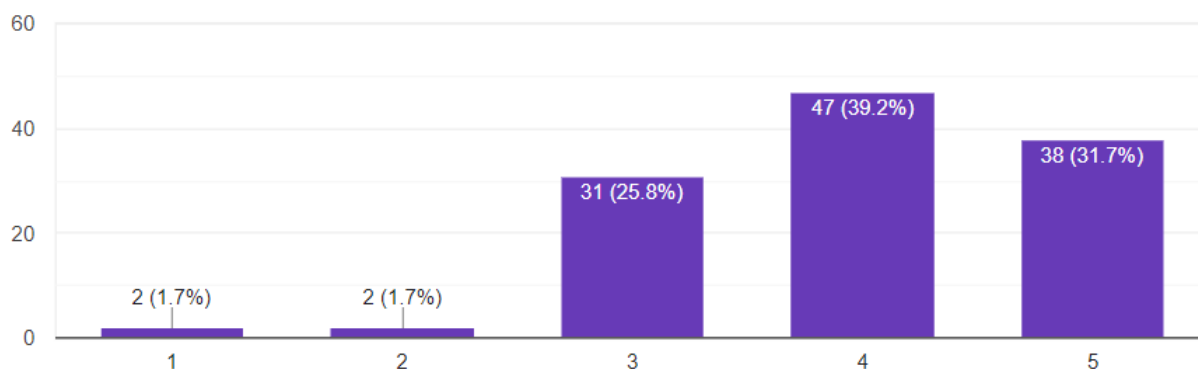
Tvrdnja „Osjećam se nedovoljno kompetentno za uporabu lutke u razrednoj nastavi.“

Naredna tvrdnja odnosi se na stavove učitelja o unapređivanju kompetencija za vrijeme fakultetskog obrazovanja. Tvrdnja glasi: „Studente Učiteljskog fakulteta potrebno je bolje osposobiti za primjenu lutke u radu s djecom.“. Slika 40. prikazuje da se najveći broj ispitanika uglavnom slaže s navedenom tvrdnjom. Dotičnih ispitanika je 47, što čini 39,2%. Isto tako, dosta ispitanika, njih 38 (31,7%), u potpunosti se složilo s navedenom tvrdnjom. Neizjašnjenih ispitanika, koji nemaju konkretan stav o ovoj tvrdnji je 31, što čini 25,8%. Preostala 4 ispitanika ne slažu se s navedenom tvrdnjom. 2 njih (1,7%) uglavnom se ne slaže i 2 (1,7%) se u potpunosti ne slaže s tvrdnjom. Prema svemu sudeći, čak 70,9% ispitanika se slaže (u potpunosti ili uglavnom) s navedenom tvrdnjom, ali isto tako valja istaknuti da nešto više od četvrtine ispitanika (25,8%) ne može procijeniti je li učitelje potrebno općenito bolje osposobiti za lutkarstvo.

Slika 40.

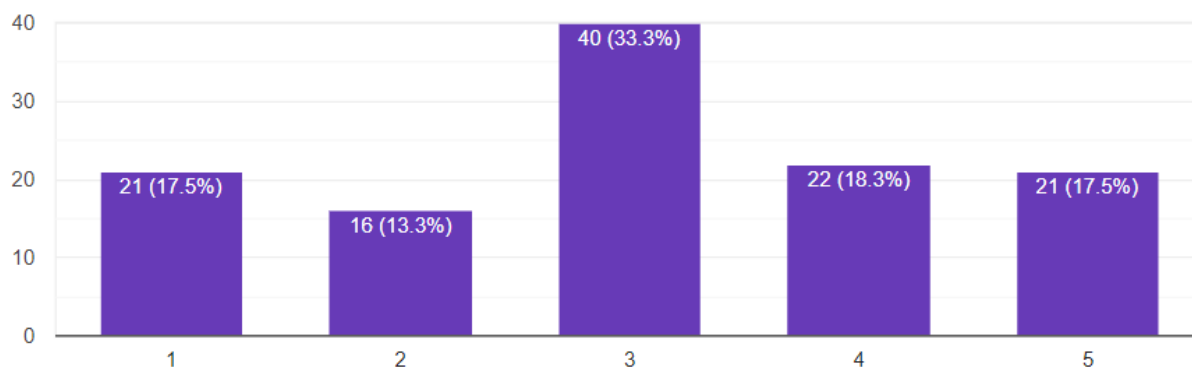
Tvrdnja „Studente Učiteljskog fakulteta potrebno je bolje osposobiti za primjenu lutke u radu s djecom.“

Slika 41. zorno prikazuje stupanj slaganja ispitanika s posljednjom tvrdnjom u anketnom upitniku, koja glasi: „Da sam bolje osposobljen za primjenu lutke u nastavi, češće bih ju koristio u nastavnom procesu.“ Čak 40 ispitanika (33,3%) odgovorilo je da se niti slaže, niti ne slaže da bi češće koristilo lutku u nastavnom procesu da je bolje osposobljeno. Nadalje, približno je sličan postotak onih koji se slažu i onih koji se ne slažu s tvrdnjom. Njih 30,8% ne slaže se tvrdnjom (uglavnom ili u potpunosti), dok se njih 35,8% slaže s navedenom tvrdnjom (uglavnom ili u potpunosti).

Slika 41.

Tvrdnja „Da sam bolje osposobljen za primjenu lutke u nastavi, češće bih ju koristio u nastavnom procesu.“

Odgovori na završnih pet tvrdnji, kojima se željela ispitati općenita zastupljenost lutke u razrednoj nastavi, kao i procjena angažmana učitelja te njihovih lutkarskih kompetencija, dali su iznenađujuće rezultate. Naime, nešto više od pola ispitanika, točnije njih 52,5%, izjavilo je da se osjeća kompetentno za rad s lutkom, dok njih 20,8% nije moglo procijeniti točno vlastite sposobnosti. Iako se većina ispitanika osjeća spremno za rad s lutkom, dominantan broj njih (66,7%) izjavio je kako se lutka premalo koristi u odgojno-obrazovnom procesu. Isto tako, iako se većina njih smatra kompetentnima, 70,9% ispitanika smatra da je studente Učiteljskih fakulteta potrebno bolje osposobiti za primjenu lutke u radu s učenicima. Prema ostatku dobivenih rezultata, učitelji vjerojatno posežu za drugim načinima rada češće nego za radom s lutkom jer se čak 77,5% njih izjasnilo da je potrebno izdvojiti dosta vremena za samu izradu

lutke, kao i za pripremu njene implementacije u nastavni rad. Takve rezultate, u kojima se većina njih izjasnila da je za izradu i pripremu lutke potrebno dosta vremena, dobila je i Korošec (2013), ali su ih dobile i Pavlinović i Nemeth-Jajić (2010) u svom istraživanju (Tomasović, 2016). Sve u svemu, na temelju odgovora dobivenih na posljednjoj tvrdnji (prema kojoj 30,8% njih ne bi koristilo lutku i da je bolje osposobljeno, 33,3% niti se slaže, niti se ne slaže, a 35,8% koristilo bi lutku češće da je bolje osposobljeno) može se dokučiti kako su se ispitanici približno razmjerno rasporedili na sve tri kategorije. Kod onih prvih koji ne bi koristili lutku niti da su osposobljeni može se pretpostaviti da veliku ulogu igra sama priprema lutke i angažman te vrijeme koje je potrebno utrošiti u taj proces. Kod onih drugih situacija je takva da ne mogu procijeniti ishod situacije u kojoj su bolje obučeni za lutkarstvo, a kod treće skupine ispitanika korištenje lutke ovisi o stupnju educiranosti. Temeljem svega navedenog, *H8 Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka nije dovoljno zastupljena u nastavnom procesu te da je potrebno unaprijediti lutkarske kompetencije učitelja se prihvaća*. No, opet je potrebno naglasiti da je iznenađujuće kod ovih rezultata što iako se većina ispitanika osjeća kompetentno, smatraju da se lutkarstvo premalo koristi u odgoju i obrazovanju te da je potrebno unaprijediti znanje budućih učitelja. Pavlinović i Nemeth-Jajić (2010) isto tako ističu da bi se lutka, kao i igre s njom trebale više implementirati u redoviti nastavni rad. No kao što pokazuju rezultati istraživanja Korošec (2013), njeno korištenje u razredu uvjetovano je lutkarskim sposobnostima učitelja i njihovom praksom (Tomasović, 2016). Istraživanje dotične autorice pokazuje i da učitelji manje koriste lutku od odgojitelja te da odgojitelji pokazuju veću naklonost prema korištenju lutke i njezinom utjecaju na razvoj kreativnosti i socijalnih kompetencija. Iako su učitelji svjesni vrijednosti koje lutka pruža, praksa i bogato iskustvo ključ su za spoznaju moći lutke, a s time se slažu i učitelji koji su u istraživanju, koje je provela Korošec (2013), naveli da često koriste lutku u svom nastavnom radu (Tomasović, 2016). Pavlinović i Nemeth-Jajić (2010) ističu kako je potrebno osmisliti bolji plan obučavanja i educiranja učitelja za primjenu lutke u nastavi, kao što je poseban kolegij o lutkarstvu na fakultetima. Zanimljivo je što, primjerice, profesor Bognar, koji predaje na Učiteljskom fakultetu u Osijeku, primjenjuje lutku na svojim predavanjima. On je na taj način osigurao svojim studentima da iskuse poučavanje lutkom. To će im u budućnosti sigurno biti poticaj da je i sami koriste u svome radu (Bognar, 2009).

8. ZAKLJUČAK

Lutka je predmet koji je pedagoški vrlo vrijedan. Ona može poslužiti kao izvrstan pomoćnik u odgojno-obrazovnom procesu. Lutka je netko tko je djeci poznat i kome se oni raduju. Povezuju je s igrom i veseljem. Vjeruju joj i iskreni su u njenoj prisutnosti. Ona ih nadahnjuje, oduševljava, intrigira i potiče. Pomaže im kada im je teško, ali i dijeli s njima veselje kada su sretni. Indirektno ih uči i pomaže im da se razviju emocionalno, socijalno, kognitivno, kreativno i motorički. U cijelom tom procesu djeca uživaju jer je lutka netko tko garantira dobru zabavu i ugodnu radnu klimu. Jako je dobro edukativno-didaktičko sredstvo jer omogućuje lakše usvajanje i ponavljanje sadržaja. Ključ je da učitelji prepoznaju i spoznaju sve potencijale lutke te da se educiraju o njezinoj izradi i primjeni kako bi ju u pravoj mjeri mogli koristiti u svom nastavnom radu. Cilj ovog istraživanja bio je utvrditi koriste li učitelji razredne nastave lutku u radu s djecom te kakvi su njihovi stavovi o njezinom utjecaju na razvoj djece, ali i na pospješivanje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa.

Istraživanje je provedeno u lipnju 2022. godine na uzorku od 120 ispitanika. Ispitanici su bili učitelji razredne nastave u Republici Hrvatskoj. Nastojalo se ispitati koriste li učitelji lutku i koliko često, te smatraju li da je lutka dobro edukativno-didaktičko sredstvo i sredstvo kojim se potiče komunikacija i pozitivna radna atmosfera. Isto tako, željelo se ispitati misle li da je lutka dobra za emocionalni, socijalni, motorički razvoj i za razvoj kreativnosti. Na posljertku, željelo se ispitati kakve su njihove lutkarske kompetencije i je li ih potrebno unaprijediti. Nakon što su podaci statistički obrađeni, sedam hipoteza je prihvaćeno, a jedna je odbijena.

Što se tiče utjecaja lutke na kvalitetu nastavnog rada, čak 90,8% ispitanika složilo se da lutka utječe na bolju kvalitetu nastavnog procesa, stoga se *H1 Većina učitelja razredne nastave smatra da korištenje lutke pospješuje kvalitetu nastavnog procesa prihvaća*. Nakon toga ispitalo se primjenjuju li ispitanici lutku u svom radu. Njih 82,5% odgovorilo je da ju primjenjuju te se time *H2 Većina učitelja razredne nastave ne primjenjuju lutku u radu s djecom odbacuje*. Isto tako, želio se ispitati utjecaj lutke na atmosferu u odgojno-obrazovnom procesu. Rezultati su pokazali da se čak 95% ispitanika slaže s time da lutka utječe na stvaranje dobre klime u razredu, stoga se *H3 Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka sredstvo kojim se potiče stvaranje pozitivne atmosfere u odgojno-obrazovnom radu prihvaća*. Potom se ispitao utjecaj lutke na komunikaciju. Na sve tri tvrdnje vezane uz komunikaciju dominantna većina složila se da lutka jako dobro utječe na komunikaciju. Točnije, na sve tri tvrdnje minimalno se

85% ispitanika izjasnilo da se slaže, stoga se *H4 Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka sredstvo kojim se potiče komunikacija prihvaća*. Nadalje, s obzirom na to da se više od tri četvrtine ispitanika složilo s tvrdnjama da pomoću lutke učenici lakše usvajaju novi sadržaj i da se pomoću nje mogu nesvjesno provjeriti naučeni sadržaji, *H5 Većina učitelja razredne nastave smatra da je lutka vrijedno edukativno-didaktičko sredstvo se prihvaća*. Zatim, željelo se ispitati djeluje li lutka na emocionalni i socijalni razvoj. Ispostavilo se da je ponovno čak i više od tri četvrtine ispitanika, na tvrdnje koje se odnose na ovu kategoriju, odgovorilo da se slaže, stoga se *H6 Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka pozitivno utječe na emocionalni i socijalni razvoj djece prihvaća*. Predzadnja kategorija tvrdnji odnosila se na to utječe li lutka na razvoj motorike i kreativnosti. Što se tiče utjecaja na kreativnost čak 90,9% ispitanika slaže se da lutka potiče razvoj kreativnosti, a što se tiče razvoja motorike, 79,9% ispitanika se isto tako slaže da ona potiče motorički razvoj. Samim time *H7 Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka pozitivno utječe na razvoj kreativnosti kod djece te na njihov motorički razvoj se prihvaća*. Posljednjim nizom tvrdnji nastojala se ispitati zastupljenost lutke u nastavnom radu i lutkarske kompetencije učitelja. Rezultati pokazuju da 66,7% ispitanika smatra da lutka nije dovoljno zastupljena u nastavi, ali isto tako većina njih, točnije 52,5%, smatra se kompetentnima za rad s lutkom. Međutim, čak njih 70,9% smatra da buduće učitelje na fakultetima treba bolje podučiti za lutkarstvo. Sve u svemu, temeljem dobivenih rezultata *H8 Većina učitelja razredne nastave smatra da lutka nije dovoljno zastupljena u nastavnom procesu te da je potrebno unaprijediti lutkarske kompetencije učitelja se prihvaća*.

Temeljem dobivenih rezultata mogu se izvući mnogi zaključci. Pozitivno je to što očito lutka ima sve veći značaj u školstvu jer ju koristi većina učitelja. No oni i dalje smatraju da je lutka u praksi premalo zastupljena i da je potrebno unaprijediti znanje učitelja o lutkarstvu i o njezinoj primjeni u nastavnom radu. Isto tako, svjesni su svih njezinih učinaka na djecu u razvojnom smislu, ali i u smislu pospješivanja samog nastavnog procesa. Pomoću lutke svaki se učitelj može približiti svojim učenicima. Smatram da su učitelji toga svjesni, ali da možda nisu svi dovoljno educirani da bi proveli takvu nastavu ili jednostavno potiskuju taj značaj lutke radi angažmana koji je potreban.

9. LITERATURA

1. Bastašić, Z. (1990). Lutka ima i srce i pamet. Zagreb: Školska knjiga.
2. Bognar, L. (2009). Priča i lutka u sveučilišnoj nastavi. Zagreb: Profil Internacional. Preuzeto 13. srpnja s <https://ladislav-bognar.net/sites/default/files/Pri%C4%8Da%20i%20lutka.pdf>
3. Bredikyte, M. (2004). Dijaloška drama s lutkama (DDL) kao metoda poticanja dječje verbalne kreativnosti. U: E. Majaron, L. Kroflin, Lutka... divnog li čuda! Zagreb: MČUK, 43-76.
4. Coffou, V. (2004). Lutka u školi. Priručnik za lutkarstvo u nastavi i slobodnim aktivnostima u lutkarskim igrama. Zagreb: Školska knjiga.
5. Caamano, O. H. (2004). Lutke i obrazovanje u Argentini. U: E. Majaron, L. Kroflin, Lutka... divnog li čuda! Zagreb: MČUK, 97-106.
6. Debouny, E. (2004). Lutke kao nastavno sredstvo. U: E. Majaron, L. Kroflin, Lutka... divnog li čuda! Zagreb: MČUK, 87-96.
7. Hamre, I. (2004). Proces učenja u kazalištu paradoksa. U: E. Majaron, L. Kroflin, Lutka... divnog li čuda! Zagreb: MČUK, 7-20.
8. Ivon, H. (2010). Dijete, odgojitelj i lutka. Zagreb: Golden marketing-Tehnička knjiga.
9. Kroflin, L. (2019). Važnost materijala u lutkarskoj predstavi. U: T. Vigato, Lutka je sve, sve je lutka! Zadar: UNIMA, 31-48.

10. Korošec, H. (2004). Neverbalna komunikacija i lutke. U: E. Majaron, L. Kroflin, Lutka... divnog li čuda! Zagreb: MČUK, 21-42.
11. Majaron, E. (2004). Luke u razvoju djeteta. U: E. Majaron, L. Kroflin, Lutka... divnog li čuda! Zagreb: MČUK, 77-87.
12. Paljetak, L. (2007). Lutke za kazalište i dušu. Zagreb: MČUK.
13. Pavlinović, Ž., Nemeth-Jajić, J. (2010). Primjena lutke u nastavi Hrvatskoga jezika u mlađim razredima osnovne škole. Hrvatski : časopis za teoriju i praksu nastave hrvatskoga jezika, književnosti, govornoga i pismenoga izražavanja te medijske kulture, 8(2), 82-93. Preuzeto 13. srpnja s <https://hrcak.srce.hr/file/162307>
14. Perica, B. (2019). Mogućnosti upotrebe lutke u primarnom obrazovanju. U: T. Vigato, Lutka je sve, sve je lutka! Zadar: UNIMA, 141-158.
15. Petrović, M. (2019). Nastavna jedinica kao lutkarska predstava. U: T. Vigato, Lutka je sve, sve je lutka! Zadar: UNIMA, 159-170.
16. Pokrivka, V. (1985). Dijete i scenska lutka. Zagreb: Školska knjiga.
17. Tomasović, J. (2016). Lutka u odgoju i obrazovanju. Školski vjesnik: časopis za pedagošku teoriju i praksu, 65(tematski broj), 357-367. Preuzeto 25. lipnja s <https://hrcak.srce.hr/file/236333>
18. Torjanac, D. (2019). Negdje između. Učenje lutkom. U: T. Vigato, Lutka je sve, sve je lutka! Zadar: UNIMA, 11-30.

19. Vigato, T. (2019). Lutka je sve, sve je lutka: moderni scenski sinkretizam Kazališta lutaka Zadar. U: T. Vigato, Lutka je sve, sve je lutka! Zadar: UNIMA, 49-62.
20. Vukonić-Žunić, J., Delaš, B. (2009). Lutkarski medij u školi. Priručnik za učitelje i voditelje lutkarskih družina. Zagreb: Školska knjiga.
21. Županić Benić, M. (2019). Lutkarstvo i dijete. Zagreb: LEYKAM international.
22. Županić Benić, M. (2009). O lutkama i lutkarstvu. Zagreb: LEYKAM international.

Popis slika i tablica

POPIS SLIKA

Slika 1. Ginjol lutke. Preuzeto 4. srpnja 2022.
<https://www.pinterest.com/pin/228628118574245963/>

Slika 2. Lutke zijevalice. Preuzeto 4. srpnja 2022. s
<https://www.pinterest.com/pin/294493263145096128/>

Slika 3. Lutke sjene. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
<https://www.pinterest.com/pin/373376625367777482/>

Slika 4. Lutke javajke. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
<https://www.pinterest.com/pin/1123014857055495068/>

Slika 5. Lutka marioneta. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
<https://www.pinterest.com/pin/485614772328087453/>

Slika 6. Bunraku-lutka. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
<https://www.pinterest.com/pin/518195500845592937/>

Slika 7. Divovska lutka. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
<https://www.pinterest.com/pin/5699937013030920/>

Slika 8. Crno kazalište. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
https://howwikihr.com/wiki/Teatro_nero

Slika 9. Kazalište predmeta i kazalište materijala. Preuzeto 4. srpnja 2022. godine s
<https://www.pinterest.com/pin/242279654938820546/>

Slika 10. Spol ispitanika

Slika 11. Dob ispitanika

Slika 12. Staž u školi na poziciji učitelja razredne nastave

Slika 13. Završeni studij

Slika 14. Tvrdnja „Korištenje lutke u razrednoj nastavi od velike je važnosti.“

Slika 15. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi može poboljšati kvalitetu izvođenja nastave.“

Slika 16. Pitanje „Primjenjujete li lutku u svom nastavnom radu?“

Slika 17. Pitanje „Koliko puta u školskoj godini primjenjujete lutku u nastavnom procesu?“

Slika 18. Tvrdnja „Učenici pozitivno reaguju na uporabu lutke u razrednoj nastavi.“

Slika 19. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu doprinosi stvaranju pozitivne radne atmosfere.“

Slika 20. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu na učenike djeluje motivirajuće.“

Slika 21. Tvrdnja „Uporabom lutke u nastavnom procesu dijete ostvaruje spontaniju komunikaciju s učiteljem.“

Slika 22. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi odražava se na izražavanje učenika.“

Slika 23. Tvrdnja „Lutka može poslužiti djetetu kao sredstvo izražavanja.“

Slika 24. Tvrdnja „Uporabom lutke u nastavnom procesu djeca lakše usvajaju novi nastavni sadržaj.“

Slika 25. Tvrdnja „Uporabom lutke u nastavi možemo provjeriti znanje učenika, a da oni toga nisu ni svjesni.“

Slika 26. Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Hrvatskoga jezika.“

Slika 27. Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Matematike.“

Slika 28. Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Prirode i društva.“

Slika 29. Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Likovne kulture.“

Slika 30. Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Glazbene kulture.“

Slika 31. Tvrdnja „Uporaba lutke moguća je u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.“

Slika 32. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu utječe na razvoj samopouzdanja djeteta.“

Slika 33. Tvrdnja „Rad s lutkama pomaže djetetu razviti osjećaj za timski rad.“

Slika 34. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavi omogućava rješavanje konflikata u razredu.“

Slika 35. Tvrdnja „Izrada i korištenje lutke u nastavnom procesu uvelike utječe na razvoj kreativnosti djeteta.“

Slika 36. Tvrdnja „Uporaba lutke u nastavnom procesu pozitivno utječe na razvoj motoričkih sposobnosti djeteta.

Slika 37. Tvrdnja „Izrada i priprema lutke za nastavni sat iziskuje dosta vremena.“

Slika 38. Tvrdnja „Uporaba lutke slabo je zastupljena u razrednoj nastavi.“

Slika 39. Tvrdnja „Osjećam se nedovoljno kompetentno za uporabu lutke u razrednoj nastavi.“

Slika 40. Tvrdnja „Studente Učiteljskog fakulteta potrebno je bolje osposobiti za primjenu lutke u radu s djecom.“

Slika 41. Tvrdnja „Da sam bolje osposobljen za primjenu lutke u nastavi, češće bih ju koristio u nastavnom procesu.“

10. PRILOZI

Prilog 1

Anketni upitnik Uporaba lutke u radu s djecom

Poštovane učiteljice i učitelji,

ispred Vas se nalazi anketni upitnik koji je sastavljen u svrhu pisanja diplomskog rada pod nazivom Uporaba lutke u radu s djecom. Anketni upitnik provodi se s ciljem da se ispita primjenjuju li učitelji lutku u radu s djecom te kakvi su njihovi stavovi o utjecaju lutke na razvoj djece.

Istraživanje provodi Teodora Šturm, studentica 5. godine Učiteljskog studija s likovnim modulom na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu pod mentorstvom doc. dr. sc. Marijane Županić Benić.

Anketni upitnik sadrži demografske podatke te niz tvrdnji na koje odgovarate prema skali s obzirom na stupanj slaganja i stupanj učestalosti. U anketi nema točnih i netočnih odgovora, a Vaš je zadatak odabrati odgovor koji najbolje odražava Vaše mišljenje. Molim Vas da na što manje pitanja nastojite odgovoriti neutralno. Za ispunjavanje upitnika potrebno je otprilike 10 minuta. Sudjelovanje u istraživanju je dobrovoljno i u cijelosti anonimno. Odgovori se ni na koji način neće moći povezati s konkretnom osobom. Prikupljeni podatci bit će korišteni isključivo u svrhu pisanja diplomskoga rada. Vaše sudjelovanje iznimno je vrijedan doprinos u ovome istraživanju pa Vas ovim putem molimo za suradnju. Naglašavamo da u svakome trenutku imate pravo na odustanak od sudjelovanja u ovome istraživanju. Nastavkom potvrđujete da ste pročitali uvod i da ste obavješteni o svrsi i postupku ovoga istraživanja.

Unaprijed zahvaljujem na vremenu i trudu izdvojenom za ispunjavanje upitnika,

Teodora Šturm

1. Spol:

- M
- Ž

2. Na praznu crtu upišite Vašu dob _____ (upisati broj).

3. Staž u školi na poziciji učitelja razredne nastave.

- manje od 5 godina
- 5 – 10 godina
- 11 – 20 godina
- više od 20 godina

4. Završeni studij:

- dvogodišnji studij razredne nastave na Učiteljskoj akademiji
- četverogodišnji studij razredne nastave bez pojačanog predmeta
- četverogodišnji studij razredne nastave s pojačanim predmetom
- petogodišnji studij razredne nastave s modulom
- ostalo _____ (dopišite ako je potrebno)

5. Molim Vas, navedite pojačani predmet/modul/strani jezik ovisno o Vašem prethodnom odgovoru/vrsti završenog studija: _____

Molim Vas da prema sljedećim stupnjevima na skali od 1 do 5 procijenite slaganje s niže navedenim tvrdnjama:

1 – uopće se ne slažem

2 – uglavnom se ne slažem

3 – niti se slažem, niti se ne slažem

4 – uglavnom se slažem

5 – u potpunosti se slažem

TVRDNJA	STUPANJ SLAGANJA				
6. Korištenje lutke u razrednoj nastavi od velike je važnosti.	1	2	3	4	5
7. Uporaba lutke u razrednoj nastavi može poboljšati kvalitetu izvođenja nastave	1	2	3	4	5

8. Primjenjujete li lutku u svom nastavnom radu?

- DA
- NE

9. Koliko puta u školskoj godini primjenjujete lutku u nastavnom procesu?

- svaki dan
- jednom tjedno
- jednom mjesečno
- dva puta u polugodištu
- jednom u polugodištu
- jednom u godini
- nikad
- drugo: _____

Molim Vas da prema sljedećim stupnjevima na skali od 1 do 5 procijenite slaganje s niže navedenim tvrdnjama:

1 – uopće se ne slažem

2 – uglavnom se ne slažem

3 – niti se slažem, niti se ne slažem

4 – uglavnom se slažem

5 – u potpunosti se slažem

TVRDNJA	STUPANJ SLAGANJA				
	1	2	3	4	5
10. Učenici pozitivno reagiraju na uporabu lutke u razrednoj nastavi.					
11. Uporaba lutke u nastavnom procesu doprinosi stvaranju pozitivne radne atmosfere.					
12. Uporaba lutke u nastavnom procesu na učenike djeluje motivirajuće.					
13. Uporabom lutke u nastavnom procesu dijete ostvaruje spontaniju komunikaciju s učiteljem.					
14. Uporaba lutke u nastavi odražava se na izražavanje učenika.					
15. Lutka može poslužiti djetetu kao sredstvo izražavanja.					
16. Uporabom lutke u nastavnom procesu djeca lakše usvajaju novi nastavni sadržaj.					
17. Uporabom lutke u nastavi možemo provjeriti znanje učenika, a da oni toga nisu ni svjesni.					
18. Uporaba lutke moguća je u nastavi Hrvatskoga jezika.					
19. Uporaba lutke moguća je u nastavi Matematike.					
20. Uporaba lutke moguća je u nastavi Prirode i društva.					
21. Uporaba lutke moguća je u nastavi Likovne kulture.					
22. Uporaba lutke moguća je u nastavi Glazbene kulture.					
23. Uporaba lutke moguća je u nastavi Tjelesne i zdravstvene kulture.					
24. Uporaba lutke u nastavnom procesu utječe na razvoj samopouzdanja djeteta.					

25. Rad s lutkama pomaže djetetu razviti osjećaj za timski rad.	1	2	3	4	5
26. Uporaba lutke u nastavi omogućava rješavanje konflikata u razredu.	1	2	3	4	5
27. Izrada i korištenje lutke u nastavnom procesu uvelike utječe na razvoj kreativnosti djeteta.	1	2	3	4	5
28. Uporaba lutke u nastavnom procesu pozitivno utječe na razvoj motoričkih sposobnosti djeteta.	1	2	3	4	5
29. Izrada i priprema lutke za nastavni sat iziskuje dosta vremena.	1	2	3	4	5
30. Uporaba lutke slabo je zastupljena u razrednoj nastavi.	1	2	3	4	5
31. Osjećam se nedovoljno kompetentno za uporabu lutke u razrednoj nastavi.	1	2	3	4	5
32. Studente Učiteljskog fakulteta potrebno je bolje osposobiti za primjenu lutke u radu s djecom.	1	2	3	4	5
33. Da sam bolje osposobljen za primjenu lutke u nastavi, češće bih ju koristio u nastavnom procesu.	1	2	3	4	5

Izjava o izvornosti diplomskog rada

Izjavljujem da je moj diplomski rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istog nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

(vlastoručni potpis studenta)